

UNITED NATIONS
United Nations Interim
Administration Mission
in Kosovo

NATIONS UNIES
Mission d'Administration Intérimaire
des Nations Unies au Kosovo

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

**KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO**

TRANSKRIPT

I SEANCËS PLENARE TË KUVENDIT TË KOSOVËS, E MBAJTUR MË
07 NËNTOR 2002

TRANSKRIPT

PLENARNE SEDNICE SKUPŠTINE KOSOVA, ODRŽANE
07. NOVEMBRA 2002.

NËNTOR - NOVEMBAR

2002

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

RENDI I DITËS

Propozimi i rendit të ditës:

1. Miratimi i rendit të ditës
2. Procesverbali nga mbledhja e kaluar
 - 3.1 Vazhdimi i punës nga 31 tetor 2002 (të konfirmohet)
 - 3.2 Shqyrtimi i parë i Projektligjit për Inspektoratin e Punës (2002/9)
4. Parashtrimi i pyetjeve

Vrejtje : Pyetjet për Qeverinë për përgjigjet me gojë

“Pyetjet për përgjigjet me gojë duhet ti dorzohen Zyrës për parashtesa të paktën pesë ditë pune por jo më shumë se dhjetë ditë pune para kohës kur duhet përgjigjur në to”.
(Rregulla 19.2 nga Rregullorja e përkohshme e punës)

ДНЕВНИ РЕД

Предлог дневног реда:

1. Усвајање дневног реда
2. Записник од претходне седнице
 - 3.1 Наставак рада са 31 октобра 2002 год. (потврдити)
 - 3.2 Прво разматрање Нацрта закона о инспекцији рада (2002/9)

TRANSKRIPT

I SEANCËS PLENARE TË KUVENDIT TË KOSOVËS, TË MBAJTUR

07 NËTOR 2002

Seanca filloj punën në orën 10,00

Seancën e kryesoi Nexhat Daci, kryetar i Kuvendit.

KRYESUESI NEXHAT DACI:

Mirëmëngjes. Kolegë deputetë, mirë se keni ardhur në seancën e sotme plenare. Shpresoj se materialet për rendin e ditës i keni marrë dhe siç e dini pika e parë e rendit të ditës është: Miratimi i rendit të ditës. Urdhëro, zotëri Hamiti.

SABRI HAMITI:

Inderuari kryetar i Kuvendit, të çmuar e të nderuar kolegë deputetë. Në një kontratë kushtetuese të Serbisë e të Malit të Zi, në preambulë është implikuar Kosova duke u përpjekur që të paragjykohet statusi i saj i ardhshëm politik. E gjykojmë këtë si një provokim, për më tepër do të thosha, një agresion kushtetues ndaj Kosovës. Është edhe një e keqe që në hapa më të hershëm, qoftë si pjesëmarrës apo përkrahës është implikuara në të edhe Bashkësia Evropiane përmes Solanës.

Unë kërkoj sot që kjo çështje kaq e rëndësishme të vëhet me procedurë të shpejtë në rend dite të Kuvendit dhe madje të vëhet si pikë e parë, në mënyrë që deputetët të shfaqin mendimet e tyre dhe në fund të hartohet dokumenti përkatës. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Zoti Limaj.

FATMIR LIMAJ:

Inderuar zoti kryetar, të nderuar deputetë.

Parlamenti, si organ më i lartë i Kosovës, duke marrë parasysh zhvillimet e fundit që kanë të bëjnë lidhur me Kosovën dhe kur kemi parasysh se të tjerët dëshirojnë ta përcaktojnë fatin e të ardhmës së Kosovës, ne mbështesim qëndrimin paraprak që kjo çështje e rëndësishme të futet në rend të ditës dhe ky Parlament dhe deputetët e Parlamentit të Kosovës ta thënë fjalën e tyre, fjalën të cilën e kanë obligim ta paraqesin qëndrimin e qytetarëve të Kosovës dhe t'i mbrojnë interesat e qytetarëve

të Kosovës. Prandaj, në emër të Grupit parlamentar të Partisë Demokratike të Kosovës edhe ne kërkojmë që kjo pikë e rendit të ditës sa më shpejt të shtrohet dhe të jetë një ndër pikat kryesore dhe të hapet debat për këtë çështje nga debati nga i cili do të delë dokumenti për të cilin u tha edhe më herët. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Të falemnderit. E ka fjalën zonja Trajkoviq.

RADA TRAJKOVĆ:

Poštovani predsedavajući, poštovane kolege poslanici.

Slušam danas predloge svojih kolega u Skupštini i želim da iznesem stav Koalicije "Povratak". Vi znate odlično da Rezolucija 1244 je dokument koji donele su najmočnije zemlje članice Ujedinjenih nacija. O tom dokumentu već odavno svoj stav i svoje mišljenje dali su državni organi Jugoslavije i Srbije i, kao što sam kazala, medjunarodna zajednica. O Rezoluciji 1244 nikada se nije izjasnio Parlament Kosova i Metohije u kome sedimo svi zajedno. Zato mislim, svi smo svesni situacije u kojoj se nalazimo, svi smo svesni onoga što će biti rezultat naših teških i velikih reči na ukupno stanje, posebno izmedju dve zajednice a to je izmedju Srpske i Albanske.

U želji da prevazidjemo ono što bi bio sukob, a sa željom da ovaj Parlament definitivno donese odluku i prihvati rezoluciju kao svoj dokument, gde bi na taj način faktički podržali medjunarodnu zajednicu, gde bi na taj način ovaj Parlament prihvatio gospodina Štajnera kao personifikaciju Ujedinjenih nacija, kao šefa misije i šefa nad svima nama, mislim da bi jako dobro bilo da danas u stvari deklaracija Skupštine Kosova i metohije bude u stvari deklaracija u kojoj ćemo svi zajedno prihvati Rezoluciju 1244 sa svim njenim odredbama i sa svim njenim preporukama. Samo taj put je nešto što će demonstrirati u stvari našu konstruktivnost. Svi mi, i Demokratski savez Kosova, i Demokratska partija Kosova, i Alijansa Kosova, srpska koalicija "Povratak", sve stranke koje sačinjavaju Koaliciju "Povratak", sve opcije gradjanske i udruženja kao što su nacionalna veća - imamo prava na svoje projekte koji su nacionalni, koje ćemo zastupiti i za koje ćemo se svi zajedno boriti. Državno rukovodstvo Srbije i Jugoslavije nije moglo da izbaci Kosovo i Metohiju iz preamble prosto za to jer ih ustav obavezuje da je to ... da niko nema prava da se odriče svoje teritorije. Ali, isto tako, ti isti državni organi priznaju Rezoluciju 1244. Znači, koja suštinski govori da ne prejudicira rešenje statusa Kosova i Metohije i da ćemo o tome svi zajedno govoriti. Dakle, nametanje rešenja ne bi trebalo da bude nešto što će biti odrednica ni državnih organa Jugoslavije i Srbije, ni institucija Kosova i Metohije.

Dakle, imali smo iza sebe rat. Mi znamo da smo iz toga izašli sa žrtvama i jedni i drugi. Iz odgovornosti prema našim mladima, iz želje da o statusu Kosova razgovaramo u perspektivi, uz molbu da se ponašate više demokratski, da ne dobacujete sa mesta i da iskoristite prava i da izadjete sa ove govornice i da javno

iznesete svoj stav, ja bih vas danas još jedanput sve zajedno zamolila da podjemo putem koji će voditi u smirivanju strasti na prostorima sukoba dve zajednice, koji već postoji i koji zajedno trebamo da učinimo napora da on i ne bude. Status kao rešenje, status kao pitanje je nešto će nas ponovo voditi u rovove. I vi odlično znate, i vi odlično znate, kao što znam i ja da želja Srpske zajednice jeste da se integriše u institucije Kosova i Metohije ali integracija treba da bude odrednica za sve nas. Integracija u separatizam za Srbe je neprihvatljiva.

Zato, još jedan put apelujem i molim predsedavajućeg i predsednika Skupštine Kosova i Metohije, gospodina Nedžata Dacija da kao tačku dnevnog reda iznese u stvari izjašnjavanje Skupštine Kosova i Metohije o podršci Rezolucije 1244. Hvala. U suprotnom, Koalicija "Povratak" će učestrovati u diskusiji ali svakako će napustiti glasanje o deklaraciji jer mislim da to nije u nadležnosti. Hvala vam i hvala na dostojanstvenom ponašanju!

KRYESUESI:

Ju falemnderit, zonja Trajkoviq.

Uno do t'ju lutja, eshtë çështja e adaptimit të rendit të ditës, për me pa sa ka tolerancë. Unë lejova edhe debat të zhvillohet. Unë do të thoja vetëm për rendin e ditës, e pastaj kur të aprovohet rendi i ditës do të marrim fjalën të gjithë... Zoti Bujar Dugolli, si shef i Grupit parlamentar të Aleancës.

BUJAR DUGOLLI:

I nderuar kryetar, të nderuar deputetë.

Gjatë këtyre ditëve ka pasur reagime të institucioneve të Kosovës, por fatmirësisht dje ka reaguar ndaj kësaj çështjeje që u ngrit nga Grupi parlamentar i LDK-ës dhe i PDK-ës ndaj këtij provokimi që i eshtë bërë Kosovës, ka pasur reagime edhe nga zoti Shtajner dhe nga qarqet tjera ndërkombëtare të cilat ne i përshëndesim dhe i falënderojmë që po i tregojnë Serbisë me atë dokument që e ka hartuar se nuk eshtë e drejtë e tyre të përzihen në punët e Kosovës dhe të prejudikojnë statusin e Kosovës.

Mendoj se këto deklarime duhet t'i përshëndesim por sido që të jetë, mendoj se ka ardhur koha që edhe Kuvendi, si organ më i lartë i vendit, të dalë sot qartë dhe prerasi të miratojë një rezolutë si kundërvënie e këtyre qëllimeve të Beogradit zyrtar që tenton të prejudikojë statusin e pazgjidhur të Kosovës.

Ne, si Grup parlamentar i Aleancës për Ardhmërinë e Kosovës, kërkojmë që kjo çështje të futet në rendin e ditës dhe pas një debati të miratohet një rezolutë për këtë çështje. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Të falemnderit. Zoti Mahir Jakxhillar.

MAHİR YAĞCILAR :

Sayın başkan , sayın bakan değerli milletvekilleri. İlk önce tüm İslam aleminin Ramazan ayını tebrik etmek istiyorum.

Bu konu üzerinde biz de düşünüyoruz ki Sırbistan ve Karadağın Kosova'nın işlerine karışması bu zamanda uygun değildir. Çünkü Kosova' da bir realite vardır,Kosova' nın parlamentosu vardır,Kosova' da uluslararası bir yönetim vardır ve bu dakikada biz de bu parlamentoda bu konu üzerinde tartışılmasını ve gündeme alınmasını destekliyoruz. Bu konu üzerinde topluluklar ve haklar komisyonunun ikinci yani birinci başkan yardımcısıyım , herhalde başkan da bunu konuşur. Biz topluluklar komisyonunda da bu konu üzerinde görüşük ve oy çoğunuğuyla bu toplantıda Türkleri temsil eden,Romları, Misirları temsil eden grulardan ve Arnavutları temsil eden grularda karar aldık ki bu komisyonadabir gündem olarak parlamentoa bu konu alınsın. En kusasıyla biz de bu konu üzerinde parlamentoa bu konunun gündeme alınmasına destegimizi veriyoruz.

Teşekkür ederim.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Unë kam obligim, zoti Haliti, si anëtar i Kryesisë, por do ta lutja të abstenon. I kemi dëgjuar të gjitha mendimet e formacioneve kryesore në Parlament, dhe në qoftë se edhe ndonjë nga udhëheqësit e grupeve parlamentare dëshiron të marrë fjalën, për rendin e ditës e kemi fjalën, e nëse j atëherë duhet të procedojmë sipas Rregullores dhe duhet të votojmë për rendin e ditës. Ju lutem, unë thash se shumë vetë e kanë kërkuar fjalën. Nuk është hapur ende debat. Bisedohet për rendin e ditës. Deputetë të nderuar, përsaqësuesit tuaj e kanë shprehur mendimet. Unë mendoj, zonja Keniq, që nuk keni mendim tjetër nga zonja Trajkoviq. Nëse keni mendim tjetër, atëherë urdhëroni, por për rendin e ditës po diskutohet. Prandaj, nuk ka. Ju falemnderit.

Kush është për aprovin e rendit të ditës me shtojcë që e paraqiten grupet parlamentare shqiptare e që nuk e përkrah zonja Trajkoviq.

(Polemikë nga vendi, nuk dëgjohet)

KRYESUESI:

Numëroni, ju lutem, votat.
 Lus deputetët, kush është kundër?
 A abstenon ndokush?
 Asnjë të abstenuar.
 Ju falemnderit. Prandaj, konsideroj se do të procedojmë me rend të ri të ditës. 80 deputetë kanë votuar për rendin e ditës të modifikuar; 18 deputetë janë kundër; nuk ka asnje abstenim.

Votimi – Glasanje – Voted

Për – Za – For.....	80 deputetë,
Kundër – Protiv – Against	18 "
Abstenuan – Uzdržanah - Abstained.....	00 "

Zonja Trajkoviq, urdhëroni.

RADA TRAJKOVIĆ:

Poštovani predsedavajući, poštujući prava svih predloga da budu odbačeni ili prihvaćeni od sastava Skupštine, želela bih da se glasa i o predlogu Koalicije "Povratak" da li Skupština prihvata Rezoluciju 1244 sa svim njenim odredbama i sa svim njenim načelima. Hvala.

KRYESUESI:

Konform Rregullores në fuqi, ne mund të ... por të them vetëm një fjali. Kosova administrohet me Rezolutën 1244. Konform asaj Rezolute janë krijuar institucionet qeverisëse të Kosovës, konform asaj Rezolute është nxjerrë Kushtetuta e Kosovës, gjegjësisht Korniza kushtetuese e Kosovës. Problemi është që unë kam shumë rrespekt dhe tolerancë ndaj mendimit tjetërfare dhe zonjës Trajkoviq, por ajo që e udhëheqë procesin për mosrespektimin e krejt këtyre dokumenteve është zonja Trajkoviq. Prandaj, edhe ky propozim le të shkojë në Kryesi, le të shkojë me procedurë të rregullt dhe të shqyrtohet. Ju lutem mos e kërkoni fjalën pa rend të ditës. Unë mendoj që Parlamenti i Kosovës nuk është institucion i autorizuar që të debatojë për çështjen sepse ne funksionojmë në saje të të gjitha atyre dokumenteve që i përmenda, prandaj procedojmë me rendin e ri të ditës të aprovuar.

Ju falemnderit. Jo për rendin e ditës, po je anëtar i Kryesisë, e urdhëro. Të gjithë anëtarët e Kryesisë do ta marrin fjalën nëse e shohin të arsyeshme.

GOJKO SAVIĆ:

Dnevni red nije usvojen. Mi još razgovaramo o dnevnom redu. Jesmo proširili dnevni red sa još jednom tačkom i ja se sa time slažem, jer je većina glasala za to. Ali, na dnevnom, odnosno postavljen je još jedan problem, znači još jedno pitanje koje treba da se uvrsti u dnevni red a to je ono što je gospodja Trajković rekla – parlamentarna grupa, Koalicija "Povratak" dala je predlog o izjašnjavanju Skupštine o Rezoluciji 1244. Vi to morate da stavite, znači, na glasanje da li se prihvata ili ne. Bez ikakvoga smeha, sve će doći na red, jer svaka skupština po hitnom postupku ima nešto novo. Mi to novo evo prihvatamo. Umesto da normalno radimo, uvek se nešto po hitnom postupku radi i mnogo toga pada u vodu kao što će pasti i ovo. Ali, bez obzira na to, vi morate, mislim na predsedavajuće, slušajte me molim vas, morate ovo staviti na glasanje pa čemo videti hoće li se usvojiti ili ne pa tek onda možemo ići i početi sa prvom tačkom dnevnog reda.

KRYESUESI:

Unë mendoj që kemi kohë të mjaftueshme sa të dojmë. Zoti Saviq ka informacione që i ka vetëm ai. Në Kryesi na tregon qysh patjetër ka me u duk Kosova, qysh patjetër do të duket bota. Zoti Saviq si duket është mësuar me na përzënë prej vendeve të punës kur ka qenë udhëheqës në vitin 91 dhe mendon se ende është ajo periudhë. Prandaj, ne do ta pranojmë çdo diskutim, çdo mendim të çdokujt, por nuk mund të thuhet – çka mund Parlamenti, çka s'mund. Urdhëro. A je anëtar i Kryesisë, saherë që të duash.

GOJKO SAVIĆ:

Ovo već prevazilazi granice normalnoga razgovora. Mislim da zaista je neumesno da od predsednika Skupštine mi sada slušamo stvari koja su se dešavale ranije optuživajući, da li sam ja vidovit ili nisam, to je moja stvar šta će se dešavati. Ja sam rekao da čemo samo videti šta će se dogoditi. I niko nema prava bar za to, ja s druge strane ne mislim tako kao što on misli i većina mojih kolega koji su tu kao članovi i koji su profesori univerziteta znaju kako je sve i u kom pravcu se sve to kretalo i pod čijom inicijativom, dogovorima i ostalo, ali o tom potom. Nije to rasprava današnje sednice. Govorimo o dneynom redu, i zamislite, mi govorimo o dnevnom redu a predsednik Skupštine govorи o izbacivanju sa radnog mesta

KRYESUESI:

Unë jam plotësisht i qetë. Unë e konsideroj veten mjekësisht plotësisht tē përgatitur me udhëheq mbledhjen, prandaj t'ju them se e kam informacionin që mund ta shtojmë në rend tē ditës pér votim edhe propozimin e shefit tē Grupit parlamentar. Ju lutem, vetëm t'ju shpjegoj se duhet tē ketë 25 nënshkrime, 25 deputetë duhet tē

votojnë për një rend të ditës që e propozojmë, proceduralisht duhet të procedojmë si duhet. Nuk ka asnë problem, edhe pse përgjegjësinë pastaj do ta marrin pastaj.... Urdhëro, anëtar i Kryesisë je...

BAJRAM KOSUMI:

I nderuari kryetar, të nderuar deputetë.

Propozimi, megjithë respektin e zonjës Trajkoviq, nuk është në përputhje as me procedurën as me materien e këtij Kuvendi, prandaj as nuk mund të qitet fare në votim. Sepse Rezoluta 1244 është materie e Këshillit të Sigurimit dhe mund t'i teket një deputeti të thotë, ta propozojë këtu – hajde e votojnë kartën e OKB-ës. Po a ka kuptim me votue kartën e OKB-ës këtu?! Prandaj, kjo çështje këtu, fare nuk duhet të qitet në votim.

KRYESUESI:

Falemnderit. Me rend... do të shkojmë.

HYDAJET HYSENI:

Zoti kryetar, zonja e zotërinjë deputetë,

Megjithë dëshirën për të demonstruar këtu mirëkuptim për të gjitha propozimet që paraqiten, megjithatë propozimi për t'u futur në rend dite një çështje të tillë, është i kontestueshëm edhe nga ana procedurale. Ne po shikojmë ose po shqyrtojmë mundësitet për të shtruar në rend dite çështje të ngutshme. Të kërkosh që të shtrohet si çështje e ngutshme një dokument që është aprovuar nga Këshilli i Sigurimit tre vjet më parë, i cili i referohet dokumentit të Rambujesë e që parasheh se pas tre vjetësh të vendoset për të ardhmen e Kosovës, do të thotë të marrë fund kjo Rezolutë, është vërtetë non sens. Prandaj, unë nuk dij kush e ka interpretuar, por nuk ka asnë bazë ligjore,asnë mbështetje në Rregulloren tonë që një çështje e tillë tashmë e vjetruar, që një çështje e tillë tashmë e vjetruar, në çdo pikëpamje e vjetruar e tash të shtrohet si çështje e ngutshme. Prandaj, kërkoi që Kuvendi të mos votojë për të, të mos e shqyrtojë dhe të mos deklarohet për të fare. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Vetëm një moment, zoti Sejdiu, ju lutem anëtarët e Kryesisë, ju do ta merrni fjalën.

FATMIR SEJDIU:

Të falemnderit zoti kryetar,

Nuk do të shtoja shumë nga ajo që thatë ju, zoti kryetar dhe pak më parë edhe dy anëtarë të Kryesisë së Kuvendit.

Mendoj se kontestin e asaj që e shtroi zonja Trajkoviq, si pjesë të kërkesës së debatimit në Kuvend, është një pjesë që dëshiron këtë Parlament ta vëjë në një pozicion çfarë ajo e dëshiron, në kuptimin e kontestimit krejt të asaj pune që është bërë në Kosovë pikërisht edhe në bazë të mandatit të Kombeve të Bashkuara të mbështetur në Rezolutën 1244. Dihet shumë mirë se institucionet e Kosovës janë ndërtuar mbi këtë bazë. Dihet shumë mirë se puna e këtij Kuvendi është ndërtuar mbi këtë bazë. Dihet shumë mirë se kjo Rezolutë 1244 parashevë një proces që e parashikoi edhe zonja Trajkoviq dhe e interpretoi në pritje të një zgjidhjeje përfundimtare. Dihet shumë mirë se Rezoluta 1244 nuk dëshiron ta vëjë kërkend në istikame.

Prandaj, ju lus të kemi parasysh, të punojmë pikërisht mbi bazë të këtyre parimeveK që është vendos edhe në Rregulloren e punës të Kuvendit. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Zonja Trajkoviq.

RADA TRAJKOVIĆ:

Poštovani predsedavajući, Koalicija "Povratak" želi samo ravnopravan tretman u ovom Parlamentu. Dakle, Demokratski savez Kosova je zatražio raspravu o ustavnoj povelji koja je usvojena, koju je usvojilo jugoslovensko državno srpsko i crnogorsko rukovodstvo. To je podržala Demokratska partija i Alijansa. I jedni i drugi, po proceduri, trebali su da imaju 25-toro ljudi koji će podržati taj njihov zahtev. Medjutim, to im unapred nije tražio predsednik Skupštine, gospodin Nedžat Daci. Mi smo dobili usajanje tih predloga glasanjem. Zato od predsedavajućeg zahtevam i očekujem s pravom, s obzirom da je čovek najvećih akademskih zvanja i znanja, da zaista svi mi imamo emocije, da danas postavi kao tačku dnevnog reda a videćemo da li će Koalicija "Povratak" uspeti da pridobije za svoju tačku dnevnog reda 25 poslanika ovog Parlamenta ili većinu ovog Parlamenta, ali bez glasanja zaista ne znamo. Dakle, tražim samo ravnopravnost, da se glasa i odbija i nije nikakav problem.

KRYESUESI:

Ju lutem, kërkesa e fundit e zonjës Trajkoviq ishte mëse e arsyeshme dhe vërtetë ku të kemi fat që ajo të luftojë për barazi në Kosovë. Ju lutem, dhe pa asnjë ironi përfundimisht është ky vendim dhe përgjegjësinë e marr unë. Duhet të shohim a i ka 25 përkrahës të idesë, ju lutem përgjegjësinë e marrin ata. Dhe, pastaj pasi të shohim në qoftë se qëndrojnë 25 vetë apo më tepër për atë propozim e pastaj ai propozim futet për aprovim me vota të tërë Parlamentit për rend të ditës. Kolë, ka shumë juristë këtu, ata që janë të paguar e interpretojnë, unë jam i zgjedhur me

votën e juaj me më besua dhe ju lutem me procedu... S'ka më zoti Saviq asnjë fjalë, asnjë debat. Urdhëro....

GOJKO SAVIĆ:

Samo da se pogrešno ne razumemo. Prethodnici koji su dali predlog da se govorи o ustavnoj povelji, mi ih nismo prebrojavali pregglasanja, značи treba glasati da bi smo se prebrojavali. Samo to. Ne može niko da tražи pregglasanja – koliko njih zastupa. To ћe se videti.

KRYESUESI:

Ju lutem për qetësi. Vendimi im ёshtë definitiv, nuk diskutohet. Ftoj deputetët e ndedruar – kush ёshtë për propozimin e zonjës Trajkoviq. Unë thash, duhen 25 vota një herë për ta futur pastaj në votim të përgjithshëm për rend të ditës, a mund ta fusim apo jo.

Ju lutem kush ёshtë për propozimin e zonjës Trajkoviq, le ta qojë dorën. Numëroni votat, ju nga Sekretaria, ju lutem.

(Ndërkohe, deputet e minoritetit serb - Koalicioni "Kthimi" lëshojnë seancën)

Ju falemnderit.

Asnjë nuk e përkrah vendimin e saj.

Vazhdojmë punën me rend të ditës në Parlament.

Ёshtë një mendim që ta aprovojmë procesverbalin apo të procedojmë me pikën si pikë të parë të rendit të ditës. Unë mendoj që të aprovojmë procesverbalin dhe në pjesën punuese e pastaj të kalojmë në rendin e aprovuar të ri të rendit të ditës. Mendoj se procesverbalin e keni marrë me kohë. Do të ishte mirë që në qoftë se ka vërejtje t'i dorëzoni me shkrim dhe secila vërejtje do të shqyrtohet. Transkriptin në original e keni marrë dhe të mos humbim kohë. A mund të vazhdojmë kështu?

Ju falemnderit.

Kalojmë atëherë në pikën e parë të rendit të ditës që ёshtë propozuar nga tri grupet parlamentare më të mëdha dhe ёshtë përkrahur nga të gjitha grupet tjera minoritare, përpos grupit minoritar "Kthimi".

Unë do të doja që të zhvillohet një debat që ёshtë erekvivalent me situatën në të cilën gjendet Kosova dhe regjioni. Të gjithë deputetët e kanë pjekurinë dhe përgjegjësinë e duhur. Prandaj e hapi debatin për këtë pikë të rendit të ditës.

Kush dëshiron të marrë pjesë... Edita Tahiri, urdhëroni.

EDITA TAHIRI:

Inderuar kryetar, të nderuar deputetë,

Në kohën kur rajoni dhe vetë Kosova po ecin me hapa të rëndësishëm të progresit drejt stabilitetit dhe një paqeje të qëndrueshme dhe rrëth krijimit të rrëthanave për procesin politik të statusit final të Kosovës, ne edhe një herë po ballafaqohemi me destruktivitetin e politikës serbe, e cila, natyrisht për ne shqiptarët nuk është për t'u habitur sepse ne jemi ballafaquar qëmoti me këtë politikë. Por mendoj se bashkësia ndërkontaktare ka marrë edhe një herë një leksion që me Serbinë dhe faktorin serb duhet të jetë e vendosur dhe vazhdimisht të jetë, pra, e artikuluar në kundërshtimin e kësaj politike destruktive.

Përfshirja e Kosovës në preambulen e kushtetutës së kësaj bashkësie të re, të quajtur – Serbi dhe Mali i Zi, në fakt kundërshton arritjet ndërkontaktare, kontakta dhe rajonale, në të cilën me Rezolutën 1244 praktikisht Kosova është e administruar nga bashkësia ndërkontaktare dhe se sovraniteti i ashtuquajtur Jugosllavi është i suspenduar në këtë vend. Pra, është një akt ilegal në bazë të drejtës ndërkontaktare që i bëhet pra një arritjeje dhe një dokumenti ndërkontaktar por që Serbia, në fakt, demonstron vazhdën e një politike të këtillë.

Unë mendoj se ky është një fakt një reciklim i politikës së Millosheviqit dhe të gjithë po shohim se ende rajoni nuk është i liruar nga kjo politikë dhe kjo të gjithë ne na obligon të jemi më vigjilentë, më të matur dhe natyrisht gjithnjë të punojmë që të mos lejojmë një politikë e këtillë edhe më tutje të ketë influencat e saja në Kosovë apo gjetiu.

Unë mendoj se nocioni – agresion kushtetues është adekuat sepse ajo ka ndodhë, pra këto janë përpjekjet për një agresion kushtetues dhe unë mendoj se në fakt Serbia po bën përpjekje të krijojë realitetë juridike që më pas kur të vijnë proceset e negociatave ajo të ketë një pozitë më të favorshme. Çka është më e keqja, në këtë proces të aranzhimeve kushtetuese është e involvar edhe vetë Bashkësia Evropiane dhe vetë zoti Solana, ai i cili ka qenë në krye të institucionit institucionit të NATO-s në kohën kur kësaj politike gjenocidale i tha "Jo" në Kosovë, duke përdorur forcën, duke marrë koncensusin e të gjitha vendeve në kryre me SHBA-në e cila ishte lider i procesit të thënies "Jo" të një dhune e cila kishte përpjekje që ta shkatërrojë dhe shkretërojë Kosovën dhe popullin shqiptar.

Mendoj se deklarimet që i dëgjuam këto ditë nga bashkësia ndërkontaktare nuk janë të mjaftueshme. Unë mendoj, madje, nuk janë edhe serioze. Sepse, ata në një mënyrë edhe e tolerojnë këtë proces. Është koha që Bashkësia Evropiane ta kundërshtojë menjëherë dhe hapur këtë aranzhman të këtillë, pra ta kundërshtojë

përfshirjen ilegale në një preambulë të këtillë dhe kërkojmë nga bashkësia ndërkombe të që ta bëjë të njëjtën, në mënyrë që të pengojë destabilizimin e situatës, në mënyrë që ta pengojë prejudikimin jo vetëm të statusit të ardhshëm të Kosovës por edhe prejudikimin e proceseve të ardhshme në Kosovë dhe rajon, sepse ne nuk e dijmë si mund të zhvillohen situatat pas kësaj në qoftë se ajo ndodh.

Sa i përket Kosovës, të nderuar deputetë, ne kemi obligimet tona që i kemi marrë nga ky popull, pra ne jemi të gjithë deputetë të zgjedhur dhe ne të gjithë kemi obligim që të punojmë për vullnetin e popullit e ne e dijmë shumë mirë për këto dhjetë vitet e fundit se cili është ai vullnet pra është pavarësia e Kosovës dhe ky është obligim yni dhe në këtë drejtim ne duhet të punojmë në të gjitha nivelet me të gjitha mundësitë dhe potencialet tona. Ne jemi pra në procesin e realizimit të statusit final. Ne duhet të artikulohemi sot qartë se si e shohim dhe ku do të shkojë Kosova përkundër ambienteve rrethuese destruktive që mund t'i kemi.

Mendoj se, pa shumë retorikë për të kaluarën, është me rëndësi të thuhet se kjo që është arritur sot në Kosovë – është arritur në saje të sakrificës më sublime të këtij populli. Për këtë situatë sot dhe për pavarësinë e Kosovës kanë rënë shumë

shqiptarë të Kosovës, janë maltretuar, janë torturuar. Edhe sot ne kemi rastin e njerëzve të zhdukur për të cilët nuk dijmë ende ku janë. Pra, ende nuk e kemi të squaluar fatin e tyre dhe ende kemi shqiptarë nëpër burgje.

Krejt kjo situatë natyrisht na obligon që të jemi pra të vendosur, të ecim përpara. Prandaj, unë mendoj dhe kërkoj që në Rezolutën, të cilën do ta miratojmë sot për situatën e krijuar, të përfshihen disa parime apo elemente.

E para: Që kjo Rezolutë të përfshijë parimin e vetëvendosjes, përkatësisht vullnetin e popullit për pavarësi.

E dyta: Që situata e krijuar të vlerësohet si përpjekje për agresion kushtetues meqenëse kjo është ende draftkushtetutë.

E treta: Kërkojmë nga bashkësia ndërkombe të kundërshtojë menjëherë përfshirjen ilegale të Kosovës në preambulën e kushtetutës së bashkësisë Serbi dhe Mali i Zi.

Dhe, natyrisht, në të kundërtën, ne do të jemi të detyruar ta themi fjalën tonë dhe ajo është e qartë – do të ndërmarrim hapin i cili në fakt do të thotë që ky Parlament ta deklarojë pavarësinë e Kosovës. Ne pra, në qoftë se bashkësia ndërkombe nuk ndërmerr masa të kundërshtimit të kësaj kushtetute, do të jemi të detyruar të ecim në këtë drejtim. Ju falemnderit për vëmendje.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. E ka fjalën Shefki Sejdiu, le të bëhet gati Sylejman Çerkezi.

SHEFKI SEJDIU:

Zonja dhe zotërinjë deputetë, dhe vëzhgues vendorë apo të huaj. Unë qe dhjetë muaj vetëm pesë minuta i kam shfrytëzuar në këtë foltore. Isha i detyruar që sot të paraqitem në fjalën time. Nuk dij sa ka rëndësi të theksoj se si deputet i këtij Kuvendi, si anëtar i Asociacionit "Dardania" për mendim, veprim, krijim të lirë, si anëtar i Asociacionit të profesorëve universitarë që nga 1988-shi, profesorëve universitar ndërkombëtar, duhet ta shfaq këtu shqetësimin tim për presione që bëhen nga shumë drejtime. Edhe pse shumë marrëveshje, rezoluta e tash preambula qarkullojnë, janë në fuqi e ne vazhdojmë t'i rrespektojmë. Një gjë, e kam përcjellur literaturën edhe publicistike edhe të ditës, një gjë harrohet nga politikanët tanë, nga analistikët, e ndërkombëtarët s'e di a e dijnë apo bëhen që s'e dijnë, se shumë gjëra më vonë janë relativizuar. Po e theksoj këtë – relataivizuar. Për çështjen e Kosovës janë relevantë tre faktorë që janë shumë të rëndësishëm: faktori vendor i Kosovës; faktori sllav dhe faktori ndërkombëtar. Përderisa të mos ndërgjegjësohen të gjithë se Kosova është vënë në një pozitë paradosalisht shumë të vështirë në qendër të Evropës dhe në shekullin 21. Shtypi shkruan se shqiptarët janë të ardhur kushedi kur, vonë dhe prej Kaukazit. Ne i heshtim. Po iu them, vendorëve, sllavëve dhe ndërkombëtarëve – Kosova, përkatësisht Dardania etnike, kurrë nuk ka qenë as historikisht as etnikisht sllave, vetëm administrativisht dhe realitetin kosovar duhet shikuar si një realitet kolonie nga të tjerët e kurrësesi ndryshe.

Kur fola për çështjen e relativizimit. Ne përkrahim edhe marrëveshjen, të jenë e Rambujesë, edhe të Kumanovës, edhe të Kombeve të Bashkuara, por këto marrëveshje janë bërë pa u rekapituluar shumë e shumë realitete tjera. Cilat do të ishin: dhjetëra mijë të vrarë, atëherë nuk dihesin; dhjetëra mijëra femra të dhunuara. Vetëm për tentim dhunimi të një femre në shtetet demokratike, shumë vite burg do t'i merrte ai...; dhjetëra mijëra e qindra mijëra të traumatizuar sot. Kosova është e sëmurë, ju lutem; qindra mijëra të persekutuar, të burgosur, të përndjekur dhe të humbur. Nënat na mbesin... E në këtë situatë, në këtë realitet, i cili nuk është i njohur nga të gjithë dhe bëhen të shurdhër, na lindin preambula të ndryshme.

Andaj, unë që të mos e zgjas, propozoj që ky Parlament tash e tutje të jetë shumë syçelë dhe të reagojë në mënyrë adekuate. Këtë populli e pret, këtë drejtësia e pret. Standardet njerëzore ndërkombëtare këto gjëra nuk i tolerojnë. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Zoti Sejdiu, ju falemnderit. Zoti Sylejman Çerkezi. Le të përgatitet Naim Maloku.

SYLEJMAN ÇERKEZI:

Zonja dhe zotërinjë, Kryesi e nderuar, ju falemnderit.

Në radhë të parë, besoj se për pikën e të rendit të ditës të gjithë jemi dakordë dhe domethënë gjithmonë kemi fjalë të shumta të merremi me veprimet dhe qëndrimet e të tjerëve dhe nuk gjejmë fjalë të merremi me qëndrimet ose vendimet ose me punën tonë. Mendoj se e gjithë kjo çfarë sot jemi duke diskutuar është si pasojë e heshtjes ose i vëzhgimit të çështjeve të punëve tona në Kosovë e në veçanti ne si Kuvend. Mendoj se duhet të dalim me qëndrime, pavarësisht miratohen po nuk miratohen, pranohen apo nuk pranohen qoftë edhe nga faktori ndërkontrollor. Sigurisht që ne nuk mund të jemi vetëm zbatues të vendimeve të të tjerëve qofshin edhe në kundërshtim, qofshin edhe në dëm të Kosovës, që fatkeqësisht deri më sot është duke shkuar po në këtë vazhdë. Dhe këtë e argumentoj pikërisht me rastin e 2.500 hektarëve tokë të Kosovës së larguar, Kuvendi i Kosovës nxjerr zérin e ngizur vetëm pas faktit të kryrer. Mendoj se detyrë e politikanëve është që t'u paraprijnë çështjeve e jo të diskutojnë pas vendimeve ose pas qëndrimeve të të tjerëve. Bëhet fjalë pikërisht për çështjen e të burgosurve, që u diskutue edhe nga parafolësit që Kuvendi i Kosovës nuk e ka fjalën e vet për çështjen e të burgosurve. Sigurisht që edhe kjo është pasojë e çështjes, kjo temë e sotme, është edhe çështja e decentralizimit të Kosovës që fatkeqësisht nuk është në të mirën tonë dhe janë parapërgatitjet, për çështjen mendoj se edhe ne në Kuvend është dashur dhe duhet të diskutojmë edhe për këtë çështje që është në parapërgatitje pikërisht për gjërat për të cilat neve sot po diskutojmë. Mos të harrojmë edhe çështjen e pavarësisë, pavarësisht se nuk është punë çështjeje e faktorit kohë. Mendoj se vendimet janë në kokat e të gjithë neve dhe në kokat e të gjithë atyre të cilët neve na kanë sjellë këtu. Kështu që, nëse presim që të vëhet në diskutim po apo jo në të ardhmen dhe ne ta miratojmë një gjë të tillë qoftë edhe kundër vullnetit të popullit tonë, atëherë shtrohet pyetja për çfarë qëndrimesh jemi ne këtu. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Zoti Naim Maloku, le të përgatitet profesor Gashi.

NAIM MALOKU:

Inderuari zoti kryetar, të nderuar kolegë deputetë, Pavarësisht se një grup parlamentar nuk është prezent këtu ne duhet të debatojmë dhe është mirë të debatojmë për çështjet që janë shumë të rëndësishme për Kosovën. Nga kjo seancë e Parlamentit jam i bindur se do të dalë zëri i arsys por edhe zëri i vendosur plér çështjet që kanë të bëjnë përfatim e Kosovës dhe qytetarëve të saj. Kosova e ka kaluar një luftë të tmerrshme, mbi qytetarët e Kosovës është ushtruar gjenocid dhe Serbia ka humbur të drejtë që të vendosë më përfatim e Kosovës dhe qytetarët e saj. Ne gjithësesi i falënderohemi bashkësisë ndërkontrollor për kontributin që ka dhënë për Kosovën dhe që po jep për Kosovën dhe qytetarët e vet. Ne i falënderohemi angazhimit të faktorit ndërkontrollor në Kosovë dhe në rajon. Ne jemi që problemet të cilat e ngarkojnë rajonin dhe marrëdhëniet rajonale ndërshtetërore dhe në mes popujve të rajonit të zgjidhen me dialog, mirëpo dialog nuk mund të ketë me ata të cilët praktikisht pa e pyetur popullin e Kosovës, Parlamentin e Kosovës, institucionet e Kosovës e bëjnë

një agresion kushtetues, pra dhe e vënë Kosovën, pa e pyetur, pa vullnetin, pa shprehjen e vullnetit të qytetarëve të saj në preambulën kushtetuese të një unioni artificial. Ata kanë të drejtë të bëjnë unione por jo në kurriz dhe në emër të Kosovës. Unë propozoj që ky Parlament sot të vendosë drejt dhe të merr qëndrim të quartë në lidhje me preambulën e kushtetutës në fjalë në dhe propozoj që të përgatitet Kushtetuta e Kosovës dhe akti i pavarësisë së Kosovës, në mënyrë që unioini i vetëshpallur në mes Serbisë dhe Malit të Zi pranohet nga faktori ndërkombëtar me këtë preambulë kushtetuese, atëherë Parlamenti i Kosovës të jetë i gatshëm që ta çojë në vend vullnetin e qytetarëve të Kosovës dhe të shpallë Kushtetutën e Kosovës dhe të miratojë aktin e pavarësisë së saj. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Zoti Gashi dhe të bëhet gati zoti Haradinaj.

ALUSH GASHI:

Inderuari kryetar, zonja dhe zotërinjë deputetë,
Me këtë debat, Kuvendi i Kosovës nuk është në kundërshtim me bashkësinë ndërkombëtare as me përfaqësuesit e saj në Kosovë. Përkundrazi, në këtë Kuvend, me dabat reafirmohet përkushtimi i Kuvendit të Kosovës për bashkëpunim intensiv me bashkësinë ndërkombëtare si dhe me organet legitime të dala nga ky Kuvend.

Kërkoj që Kuvendi sot, përmes të një dokumenti, t'i japë mbështetje të fuqishme deklaratës së kryetarit të Kosovës lidhur me këtë çështje, përcaktimit të kryetarit të Kuvendit lidhur me këtë çështje, kryetarit të Qeverisë së Kosovës, si dhe, më në fund edhe kryeadministri Shtajner, të gjithë njëzëri kanë kundërshtuar këtë akt dhe kanë kërkuar që statusi i Kosovës të mos prejudikohet. Andaj, mendoj se debati sot këtu nuk ka nevojë ta friksojë askë, sepse në bazë të një demonstrimi të një bashkëpunimi shumë konstruktiv të këtij institucioni me bashkësinë ndërkombëtare është vazduar suksesi i zhvillimit të institacioneve të Kosovës si dhe përmirësimi i jetës në tërësi në Kosovë.

Prandaj, mendoj se është dashur që eventualisht pas diskutimeve të jipet pak kohë me harmonizim të një teksti i cili do të reafirmonte përcaktimin tonë për bashkëpunim shumë konstruktiv me bashkësinë ndërkombëtare dhe mbi të gjitha me respektimin e institacioneve të dalura nga vota e lirë e qytetarëve të Kosovës. Prandaj edhe një herë, duke ju falënderuar në vëmendje.

(Nërpërje e tonit)

Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Jo, unë nuk e kam ndërprerë. Zoti Haradinaj, pastaj le të bëhet gati zoti Ismajl Kurteshi. I kërkoj falje, profesor nuk e kam çkyçë mikrofonin. Vetë e keni bërë...

RAMUSH HARADINAJ:

Inderuari zoti kryetar, të nderuara deputete dhe deputetë, Kosova dhe populli i Kosovës ka dhënë prova të pjekurisë politike në të gjithë zhvillimet në Kosovë por edhe në zhvillimet në rajon duke i kontribuar paqës dhe marrëdhënieve të mira e të ndërsjella. Populli i Kosovës qëndron i vendosur në ndërtimin e Kosovës shtet i pavarur nga mbetja e Jugosllavisë, shtet të të gjithë qytetarëve të Kosovës, shtet demokratik.

Karta kushtetuese Serbi – Mali i Zi, duke përfshirë edhe Kosovën, është agresion kushtetues dhe është në kundërshtim të plotë me të arriturat e deritashme të përbashkëta të bashkësisë ndërkombëtare dhe të popullit të Kosovës në Kosovë e veçanërisht është në kundërshtim me vullnetin e popullit të Kosovës.

Institucionet e Kosovës dhe ne Parlamenti i Kosovës duhet ta aprovojmë vullnetin e popullit të Kosovës duke rikonfirmuar vendosmérinë tonë për vetëvendosje dhe kundërshtimin tonë ndaj çfarëdo cenimi që i bëhet Kosovës.

Ftoj deputetët e Parlamentit të Kosovës që të mbështesin aprovimin e Rezolutës lidhur me këtë. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit zoti Hajradinaj. Zoti Ismajl Kurteshi, le të bëhet gati Sabit Rrustemi.

ISMAJL KURTESHI:

Kryesi e nderuar, deputetë të nderuar,
Unë lidhur me këtë pikë të rendit të ditës i kam vetëm dy propozime konkrete. Propozoj që Kuvendi i Kosovës duhet të kërkojë nga zoti Shtajner që ai dhe UNMIK-u menjëherë t'i ndërpresë të gjitha kontaktet me përfaqësuesit e institucioneve shtetërore të Serbisë derisa Serbia nuk e heq tekstin nga preambula e kushtetutës së saj me të cilën Kosovën e sankzionon si pjesë të saj përbërëse. Dhe propozimi im i dytë është që Kuvendi i Kosovës të kërkojë nga Shtetet e Bashkuara, nga Bashkësia Evropiane, nga Këshilli i Sigurimit të Organizatës së Kombeve të Bashkuara që të shpallë të pavlefshëm këtë dokument dhe të ndërmarrë masa ndëshkuese ndaj Beogradit zyrtar për shkak të agresionit kushtetues të Serbisë mbi Kosovën. Nëse Serbia nuk e heqë nga kushtetuta e saj tekstin e lartpërmendor dhe nëse UNMIK-u, Shtetet e Bashkuara, Bashkësia Evropiane dhe Këshilli i Sigurimit të Kombeve të Bashkuara nuk e shpallin të pavlefshëm këtë dokument dhe nuk e ndëshkojnë Serbien, Kuvendi i Kosovës duhet ta fillojë menjëherë procedurën e shpalljes së pavarësisë së Kosovës. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit zoti Kurteshi. Sabit Rrustemi, pastaj le të bëhet gati Hajredin Kuqi.

SABIT RRUSTEMI:

Inderuari kryetar, të nderuar deputetë,

Kjo që na vjen tash prej Beogradit nuk është asgjë e re për jetën politike të Kosovës e as për ne si deputetë. Më habit vetëm fakti që bashkësia ndërkombejtare ende nuk po mbushet mend me veprimet destruktive që përherë kanë ardhur dhe vijnë nga Beograd. Po të kishte qenë më e vëmendshme kjo bashkësi ndërkombejtare që pas ardhjes në Kosovë dhe realizimit të Rezolutës 1244 e këndej ndryshe do të sillej edhe Beograd me Kosovën. Saherë që Kosova vëhet në trende të mbara dhe ecë rrugës së vet drejt pavarësisë, natyrisht Beograd ka lancuar dhe vazhdon të lancojë skenar të këtillë destabilizues. Mirëpo, për çudi, bashkësia ndërkombejtare vazhdon t'i tolerojë obstruksionet e Beogradit. Obstrukioni më i madh që bashkësia ndërkombejtare ka lejuar deri tash është edhe njohja në heshtje e ratifikimit të marrëveshjes që është pat bërë në shkurt të vitit 2001 në mes të Serbisë dhe ish Republikës Federative të Jugosllavisë të Maqedonisë. Në fakt, Serbia pikërisht nga ai ratifikim i marrëveshjes së këtyre dy shteteve dhe bashkësisë ndërkombejtare është trimëruar dhe tash del me këtë ofensivë të re dhe agresion të ri ndaj Kosovës.

Prandaj, duke mbështetur ngritjen e një komisioni për hartimin e kësaj rezolute, unë propozoj që bashkësia ndërkombejtare ta rishikojë edhe çështjen e kufirit që për neve është ende kontestues në mes ish Republikës së Maqedonisë dhe Serbisë ku janë grabitur 2.500 hektarë, që u shtrua edhe më herët. Sepse, Kuvendi i Kosovës me Rezolutën e mëhershme që e patë nxjerrë e patë mbrojtur pikërisht fytyrën e bashkësisë ndërkombejtare kundrejt veprimit të kësaj ane nga Beograd. Prandaj edhe sot me këtë debat, ky Kuvend po e mbron njëkohësisht veten e edhe bashkësinë ndërkombejtare e cila, për mendimin tim, nuk po është e denjë sa duhet në zbatimin e Rezolutës 1244 të cilën ne si Kuvend nuk e kemi kontestuar asnjëherë. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Zoti Hajredin Kuqi. Le të përgatitet zoti Fatmir Sejdiu.

HAJREDIN KUQI:

Inderuari kryetar, të nderuar deputetë,

Më duket se subjektit politike të Kosovës por edhe ato institucionale bashkërisht me bashkësinë ndërkombejtare kanë pasur një koncensus që për një kohë të mos diskutojnë për statusin politik dhe juridik të Kosovës por të merremi me disa çështje tjera, çfarë kanë qenë avancimi i ekonomisë, demokratizimi i jetës dhe shumë çështjeve tjera. Por, duket se kësaj radhe, natyrisht si shpeshherë më parë, Serbia respektivisht edhe Mali i Zi nuk dëshirojnë që të na lënë të shkojmë në

rrjedhën e dëshiruar apo të arritur me koncensus me bashkësinë ndërkombejtare. Por, në këtë drejtim mendoj se nuk ka mund të arrijë apo nuk do të mund të arrijë bashkësia e Serbisë, e Malit të Zi, apo union si e quajnë, që të destabilizojë skenën politike në Kosovë dhe nuk do të mund të arrijë të ç'orientojë institucionet tona. Përkundrazi, mendoj se institucionet tona që edhe sot po shihen në Kuvend, por edhe institucionet tjera për këtë çështje por edhe për çështje tjera dalin edhe më të forta, më koncesuale, por duhet ta dijnë edhe bashkësia ndërkombejtare edhe ata se koncensus në dëm të pavarësisë së Kosovës nuk do të ketë me askend. Në këtë drejtim mendoj se jemi para dy dilemave. Dilema e parë është a të kthehem i në pikën zero, kjo dilemë besoj se është në radhë të parë për ne por edhe bashkësinë ndërkombejtare, çfarë e dëshiron Serbia, apo duhet të shkojmë në një rrugë tjetër dhe rruga tjetër me siguri është nga pavarësia. Një fjalë amerikane thotë: "Ju nuk mund ta ndryshoni të kaluarën tuaj, por mund ta zgjidhni të ardhmen ndryshe". Fatkeqësisht shqiptarët dhe Kosova nuk mund ta ndryshojnë të kaluarën e vet – nën okupim, nën tragjedi, nën vuajtje, nën vrasje, por jam i bindur shumë se do ta ndryshojmë të ardhmen – nën pavarësi, nën liri dhe nën çështje tjera. Dhe, në këtë drejtim nuk habitem shumë me qëllimet që u quajtën agresion kushtetues apo tjetër të Serbisë, por më shqetëson shumë implikimi i bashkësisë ndërkombejtare. Dhe besoj se implikimi i bashkësisë ndërkombejtare që nga Rezoluta 1244, por edhe nga njohja e RFJ në tetor të vitit 2000, besoj se ato kanë qenë disa akte të cilat, sidomos Rezoluta 1244 ka qenë në drejtim të kompromisit të bashkësisë ndërkombejtare dhe në drejtim të një pike fillestare për ndryshim të gjendjes çfarë ishte Kosova. Shqiptarët e Kosovës dhe të tjerëve në Kosovë, ndoshta me përjashtim të serbëve, nuk e kanë kuptuar Rezolutën 1244 si një statuskuo që duhet të kthehem i prapë nën Serbi. Por me Rezolutën 1244 çfarë thuhet edhe në pikën 11 duhet t'i jipet shancë një procesi politik për zgjidhjen e statusit final të Kosovës. Pra në këtë drejtim mendoj edhe Rezoluta duhet të kuptohet kështu dhe nuk ka nevojë të diskutojmë a e dojmë apo s'e dojmë Rezolutën. Rezolutën e kemi dashur në krahasim me pushtetin e Serbisë, por më shumë e dojmë pavarësinë e Kosovës. Dhe sidomos sa i përket qëndrimit të zotit Shtajner dhe të tjerëve. Unë jam i kënaqur me qëndrimet çfarë ka thënë por nuk jam i kënaqur me përfundimin e atyre qëndrimeve. Nuk mjafton të thuhet se sot për sot do të udhëheqë UNMIK-u, KFOR-i dhe Rezoluta. Mua shumë më intereson e edhe qytetarëve të Kosovës – kush do të udhëheqë me Kosovën pas mandatit të UNMIK-ut. Dhe në këtë drejtim duhet të jemi shumë të kujdeshëm dhe nendoj në këtë drejtim duhet të kemi sqarime edhe nga zoti Shtajner edhe nga bashkësia ndërkombejtare, në veçanti nga Këshilli Evropian, Unioni Evropian dhe Këshilli i Sigurimit. Ndoshta u përmend edhe më herët, nga zoti Solana, i cili për ne nuk ka vetëm autoritet institucional por edhe moral dhe kam përshtypje se atë autoritet moral që e ka investuar në Kosovë do ta ruajë me kujdes. Dhe deklaratat që u përmendën të institacioneve tona, mendoj se deklaratat kanë qenë të natyrshme dhe nuk mund të thuhet deklaratat tjera. Asnjë institucion tjetër nuk mund të thotë deklaratë tjetër përballe këtij veprimi. Çdo deklarim që bëhet edhe nga kryetari, edhe nga kryeministri, edhe nga kryetari i Kuvendit duhet të jetë në vazhdën e deklarimeve që i dëshirojnë edhe qytetarët e Kosovës respektivisht ky Kuvend. Por mendimi im është që ne duhet gjithësesi të kemi angazhime edhe më tutje në demokratizimin e Kosovës, në transformimin e

ekonomisë së Kosovës, por gjithmonë duke pasur parasysh avancimin e statusit të saj politik dhe juridik. Në vazhdën e kësaj jam për një bashkëpunim të fortë me të gjithë, sidomos me bashkësinë ndërkombëtare në drejtësim të avancimit të këtij statusi e jo në drejtësim të dëmtimit. Mendoj që ka një koncensus të mirë, ka një qëndrim të mirë të këtij Kuvendi, por mbi bazën e këtij koncensusi, mbi bazën e këtij qëndrimi mendoj duhet të ketë edhe veprime të mira. Ju falemnderit për vëmendje.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Zoti Fatmir Sejdiu, le të bëhet gati Xhevdet Neziraj.

FATMIR SEJDIU:

Të falemnderit zoti kryetar, të nderuar deputetë,
 Nuk do të zgjas shumë në elaborim të arsyeve të tanishme dhe jo vetëm të tanishme - pse Kuvendi i Kosovës duhet të japë qëndrimin e vet të prerë ndaj lëvizjeve që kanë të bëjnë me atakun e drejtpërdrejt ndaj qenies së Kosovës. U tha disa herë se është një agresion kushtetues ndaj Kosovës si paralajmërim. Unë po shtoj, nga ajo që dëgjuam në foltore sot, si një kërcnim i drejtpërdrejt është edhe një agresion në qenien e Kosovës për t'u kthyer në istikame, për të bërë një luftë të re, në kuptimin se ata të cilët e kanë bërë dhe e kanë nxitur luftën kanë harruar se ka përfunduar lufta.

Kuveni i Kosovës dhe institucionet e Kosovës, prej formimit të tyre e deri më sot, kujtoj me pjesën e singertë të ndihmës së bashkësisë ndërkombëtare dhe investimeve të mëdha që kanë bërë, kanë bërë hapat më serioz në instalimin e këtyre institucioneve ashtu siç duhet mbi bazë të parimeve të demokracisë. E shihni qartë se ka disproporcional, ka një disproporcional mes dëshirës dhe punës që të ecët përpara dhe ka një diçka tjetër që vie nga këshillat e përditshme të Beogradit që Kosova të kthehet pas dhe Kosova të jetë një poligon për të cilën të tjerët duhet të vendosin. Asnjëherë Serbia s'e ka patur të drejtë e vendosjes për Kosovën. Serbia vazhdimisht ka bërë agresione ndaj Kosovës. Dhe, është koha, mbështetur në parimin e drejtësisë ndërkombëtare dhe gjithë asaj që është pjesë valide e respektive, që populli i Kosovës të vendosë për vetëveten, duke patur parasysh edhe një kooperim të suksesshëm dhe shumë të singertë me faktorin ndërkombëtar. Ata që e duan popullin e Kosovës duhet ta respektojnë edhe vullnetin e popullit të tij dhe vullneti i popullit tij është edhe për të gjithë ata qytetarë që e donë Kosovën si të veten. Ata që Kosovën e shohin nën sjetullat e tjetërkujt, mos të çuditemi se kanë edhe sjellje tjera.

Prandaj, zoti kryetar dhe të nderuar deputetë, unë mendoj se Kuvendi i Kosovës duhet të dalë me përgjegje të vet ndaj këtij paralajmërimi, paralajmërim në të cilën, kujtoj se janë dhënë shenjat e mospajtimit edhe nga faktorët ndërkombëtar po kujtoj në mënyrë shumë edhe më esenciale dhe të nevojshme. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemndedrit. Xhevdet Neziraj, je të bëhet gati zoti Hasan Meta.

XHEVDET NEZIRAJ:

Inderuari zoti kryetar, të nderuar kolegë,
 Unë dola vetëm që më fuqishëm kjo Rezolutë të jetë kundër asaj që unioni Serbi –
 Mali i Zi dëshiron që Kosovën prapë ta shtijë nën kthetrat e saja. Ne e dijmë që ai
 sistem i mëparshëm patë luajtur edhe me komunitete të ndryshme dhe patë filluar
 të shtijë përçarje edhe në mes vetë popullit shqiptar. Këtu është një fat i mirë sepse
 të gjithë jemi të zgjedhur nga vota e popullit. Është një fat i mirë që edhe komuniteti
 egjiptas i cili është në grup parlamentar me Aleancën dhe të cilët i shprehën
 mendimet edhe më herët por unë do t'i shprehu edhe vetë personalisht është që të
 jemi për një Kosovë demokratike, një Kosovë e cila do të jetë e barabart për të
 gjithë qytetarët, por që do të vendosët në këtë Parlament. Unë për shkak se kam
 fituar një votë dhe këtu kam ardhur me votën e popullit, kam gjveshur petkun e
 iniciativës së re demokratike dhe kam veshur petkun parlamentar dhe të qytetarëve
 të Kosovës dhe do të kontribuojmë që Kosova me të vërtetë të zgjidhë statusin e saj
 përfundimtar ashtu siç dëshiron jo vetëm shumica por siç donë qytetarët e Kosovës,
 ashtu siç tha zoti Sejdiu.

Prandaj, komuniteti egjiptas, i cili, përveç etnisë, të gjitha tjerat i ka të përbashkëta
 me shqiptarët, do ta përkrahë ashtu siç përkrahëm në luftë, ashtu siç i përkrahëm
 në Rambuje me telegramë dhe ashtu siç i përkrahëm edhe deri tani do t'i përkrahim
 deri në fund që aspiratat e qytetarëve të Kosovës të realizohen. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Hasan Meta, le të bëhet gati Xhavit Haliti.

HASAN META:

Zoti kryetar, e nderuara Kryesi, të nderuar zonja dhe zotërinjë deputetë,
 Fjalët që dëgjova janë të mira. Besoj se ne më së miri e dijmë si i kemi punët, si
 duhet bërë, çka duhet bërë. Por është një frikë e vogël se qytetarët mos po kujtojnë
 se ende zgjatë fushata zgjedhore këtu. Besoj se e kemi përnjëmend. Unë jam për që
 të folët këtu, dhe një parafolës imi e tha edhe çështjen e decentralizimit, apo ri-
 organizimit të komunave të Kosovës që në Kuvend të qitet në rend dite, siç e kam
 parashtruar në Kryesi dhe besoj për mos me qenë gjoja puna syreta të mbetet, unë
 nuk jam për rezolutë, që Kuvendi të bjerë rezolutë por jam për një
 projektpropozim të Lëvizjes Popullore të Kosovës si projektligj që do e parashtroj
 para jush. Nuk kam patur shumë kopje, disa i kam shkepur, ndoshta e keni parë,
 keni pak sabër dhe veç kur jemi te sabri që e përmenda në atë mënyrë dëshiroj nga
 këtu të gjithë besimtarëve muslimanë t'ju uroj muajin e Ramazanit. Qofshin mirë
 dhe shumë shëndet.

Duke respektuar në tërsi nenin 1 paragrafi 2 të Kartës së Kombeve të Bashkuara, për obligimin se duhet: "Të zhvillojmë midis kombeve marrëdhënje miqësore, të mbështetura në respektimin e parimit të barazisë së të drejtave të popujve dhe të së drejtës së tyre për vetëvendosje do të marrim çdo masë tjetër që mund të forcojë paqën në botë";

Nisur nga Deklarata e Kombeve të Bashkuara për pranimin e pavarësisë popujve të kolonizuar nr. 1514 të datës 13 dhjetor 1960 e sipas Parimit të tretë "pranimin e synimit të flakët për liri të të gjithë popujve të robëruar dhe rolin e palëkundshëm të tyre në realizimin e pavarësisë", apo të parimit në paragrin 2 se "të gjithë popujt kanë të drejtë në vetëvendosje dhe në bazë të kësaj të drejte lirisht vendosin për rregullimin e tyre politik dhe mundësisë së ngritjes ekonomiko-shoqërore dhe kulturore.";

Mbështetur në paragrin 5 të kësaj deklarate, "se në territoret nën kujdestari, në territoret joautonome dhe në territoret e tjera që nuk kanë arritur ende pavarësinë e tyre do të merren masa të menjëherëshme për t'u kaluar popujt e këtyre territoreve të gjitha pushtetet pa asnjë kusht e rezervë në përputhje me vullnetin e dëshirat e tyre të shprehura lirisht pa asnjë dallim race, besimi apo ngjyre, me qëllim që të gëzojnë pavarësi e liri të plotë.";

Bazuar në nenin 11 pika f), të Rezolutës 1244 të Këshillit të Sigurimit të OKB-ës për "krjimin e një procesi politik që do të çojë drejt përcaktimit të statusit të ardhshëm të Kosovës";

Duke besuar në respektimin e Kornizës kushtetuese për vetëqeverisje të përkohshme në Kosovë, posaçërisht Kreu 1, paragrafi 1.2 se "Kosova është territor i pandashëm anëembanë të të cilit ushtrojnë përgjegjësitë e tyre institucionet vetëqeverisës të themeluara në bazë të kësaj kornize";

Të bindur në respektimin e parimit 3 të preambulës së kësaj kornize se "duke njohur zhvillimet historike, juridike dhe kushtetuese të Kosovës, dhe duke pasur parasysh aspiratat legitime të popullit të saj për të jetuar në liri, paqe dhe në marrëdhënje miqësore me popujt tjerë në rajon, të ngacmuar nga veprimi tepër perfid dhe i dëmshëm për popullin e Kosovës";

të cilin këto ditë po e projektojnë dy komisione të territoreve të panjohura ndërkombëtarisht si shtete të pavarura Serbia e Mali i Zi, me të ashtuquajtura karta kushtetuese të unionit e jo të federatës, përfshirjen e teritorit të Kosovës në kuadër të territorit të Serbisë si pjesë integrale të territorit të sovranitetit të saj në kuadër të këtij unioni;

Se vendosin përfatim e një territori të Kosovës i cili gjendet nën kujdestarinë ndërkombëtare, kreuz 12 i Kartës së OKB-ës, që faktikisht nuk kanë ingeranca me asnjë normë ndërkombëtare ndaj Kosovës;

Se me këtë akt tentojnë që në mes përfaqësimit të këtyre dy shteteve në OKB si shtete të pavarura të një unioni mjeshtërisht dhe në mënyrë të paskrupullt të përvetësohet integriteti territorial dhe sovraniteti si dhe kinse vullneti i popullit të Kosovës dhe pasurisë së tij, në një shtet deritani inekzistent në arenën ndërkombëtare si shtet i pranuar në OKB së bashku me territorin e Kosovës;

Se përmes kinse organeve të Bashkësisë Evropiane të hapë rrugën edhe për OKB, duke përfshirë, në kundërshtim me dispozitat e akteve ndërkombëtare, territorët huaja si formë e përvetësimit dhe agresionit diplomatik, e që është në kundërshtim edhe me Rezolutën 1244 ku parashihet se "çështja e statusit final të Kosovës do të rregullohet në Këshillin e Sigurimit apo Ansamblenë e Kombeve të Bashkuara";

Nisur nga fakti se me asnë akt ndërkombëtar gjatë historisë Kosova nuk ka qenë pjesë e integritetit dhe sovranitetit të Serbisë por e okupuar nga mbretëria serbo-kroate-sllovene dhe tri ishjugosllavi, tanimë të shkatërruara;

Mbi bazat e të drejtës së shenjtë të një integriteti dhe sovraniteti të një territori është dhe ngelet gjithnjë aspiratë legjitime e njohur ndërkombëtarisht si shprehje e vullnetit të lirë të popullit, e cila mund të përfaqësohet nga populli apo organi më i lartë i saj, në rastin konkret Kuvendi i Kosovës, si përfaqësues i vullnetit të popullit të paraparë në Kornizën kushtetuese për vetëqeverisje të përkohshme të Kosovës: "Kuvendi i Kosovës është institucioni më i lartë, përfaqësues dhe ligjdhënës i vetëqeverisjes së përkohshme të Kosovës", kreu 9 pika 9.1.1. i Kornizës kushtetuese;

Nisur nga fakti se sovraniteti dhe integriteti i një territori buron nga organi më i lartë në territorin e administruar nga OKB, pra Kuvendi i Kosovës; dhe

Në bazë të këtyre kompetencave si dhe përfaqësimit të vullnetit të popullit si organ më i lartë përfaqësues e ligjdhënës, për të evitar rrezikun e përvetësimit të territorit të Kosovës ku ai ushtron plotpushtetshmërinë, me datë 07.11.2002 në Seancën plenare, m i r a t o n – (propozim):

L I G J I N PËR MBROJTJEN E INTEGRITETIT DHE SOVRANTITETIT TË KOSOVËS

Nën 1: Me këtë ligj Kosova në kufijt e vet konsiderohet territor sovran dhe i pacenueshëm nga asnë vend apo shtet tjetër dhe i takon popullit të Kosovës;

Nën 2: Çdo tentim për përvetësim të territorit të Kosovës nga i cili çdo shtet apo territor tjetër konsiderohet akt okupimi dhe veprimi në kundërshtim me të gjitha normat ndërkombëtare dhe jashtë vullnetit të popullit të Kosovës;

Nën 3: Veprimet e tillë janë burim e problemeve serioze ndërshtetërore dhe rajonale që mund të kenë pasoja në kundërshtim edhe me kartën e OKB;

Nën 4: Kuvendi i Kosovës, si organ sovran për ruajtjen e integritetit territorial dhe sovranitetit të Kosovës, shpall publikisht jovalide dhe në kundërshtim me vullnetin e popullit të Kosovës vendimet e komisioneve për hartimin e kartës kushtetuese të unionit Serbi dhe Mali i Zi;

Nën 5: Karta kushtetuese e unionit Serbi dhe Mali i Zi nga Kuvendi i Kosovës konsiderohet akt agresioni dhe përvetësimi të territoreve të huaja që nuk përket me asnjë normë ndërkontaktare;

Nën 6: Këtë ligj detyrohen ta zbatojnë organet ekzekutive të Kosovës;

Nën 7: Me këtë ligj njoftohen Asamblea e Kombeve të Bashkuara, Këshilli i Sigurimit i OKB, Bashkësia Evropiane, si dhe të gjithë opinioni i gjerë ndërkontaktar. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Të falemnderit. Xhavit Haliti, le të përgatitet profesore Edi Shukriu.

XHAVIT HALITI:

Duke dëgjuar diskutimet e deputetëve edhe më herët edhe tani, krijohet një përshtypje se ne jemi në këtë seancë plenare për ta përcaktuar statusin e Kosovës. Unë mendoj se është hudhë një propozim konkret që të miratohet një rezolutë e këtij Kuvendi e cila kundërshton preambulën e kushtetutës Serbi – Mali i Zi në të cilën përfshihet territori i Kosovës si pjesë e tyre, për faktin se ata në kundërshtim me Rezolutën 1244 kanë bërë shkeljen e saj dhe kur deputetët e Koalicionit "Povratak" ngritën çështjet mbasë në interes të tyre, ose sipas porosive që ta bllokojnë punën e këtij Kuvendi, ne ose më mirë të themi kryesuesi i seancës e futi një propozim edhe kërkësën e tyre dhe ai nuk u votua, mendoj që u futëm në një rrugë, në një proces krejt normal të miratimit të asaj për çka jemi përcaktuar.

Nuk dua e të mos përsëris tanë një pjesë të fjalëve të zonjës Rada Trajkoviq, e cila na tha se – a e njofim ne zhotin Shtajner apo më mirë të them a e dojmë ne zotin Shtajner që, mu duk një pyetje si përpëra kur pyesnin – kush është me Titon e kush është kundër Titos, kush është në rrugën e partisë, të lidhjes së komunistëve dhe kush nuk është. Unë kam të drejtë mos me dasht zotin Shtajner dhe unë e dij se kërkush s'ka me më çue në burg. Mendoj se të gjithë ne jemi të qartë që Kosova është nën administrimin ndërkontaktar dhe ky parlament nuk është i predispozuar sot për sot ta hudhë në diskutim se a e aprovon apo nuk e aprovon Rezolutën 1244 dhe aq më pak, mendoj, është hudhë në diskutim çështja e statusit të Kosovës sot. Ne, mendoj që, për t'i shkurtuar diskutimet, mbasë pak edhe patriotike, edhe të arsyeshme, edhe elektorale, mendoj që do të duhej që të fillojë një procedurë për miratimin e propozuar më herët, do të thotë një rezolute e cila shpreh shqetësimin e këtij Kuvendi rreth preambulës së kushtetutës Serbi – Mali i Zi.

Miratimi i kësaj rezolute, meqenëse pothuaj të gjitha grupet që kanë propozuar dhe mendoj nuk do të ishte problem i madh sepse e dij që do të votohet, por mendoj që do të duhej të procedohej në drejtim të krijimit të komisioneve përkatëse të cilat do ta propozonin tekstin e rezolutës dhe në qoftë se duhet për të inicuar çështje tjera të mirremi vesh konform Rregullores që e ka Kuvendi. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Të falemnderit Edi Shukriu, le të përgatitet Berat Luzha.

EDI SHUKRIU:

Zoti kryetar, Kryesi, të nderuar parlamentarë,
 Mbështes fuqimisht propozimin për hartimin e rezolutës që ka të bëjë me
 preambulën e kartës së unionit të Serbisë dhe Malit të Zi. Mendoj se kjo
 preambulë vërtetë paragjykon statusin e Kosovës dhe natyrisht është kundër
 Rezolutës 1244 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara. Mendoj se
 toleranca e bashkësisë ndërkombëtare, në veçanti e Unionit Evropian dhe e Serbisë
 deri më sot, po i kalon kufijt e veprimeve demokratike. Bashkësia ndërkombëtare,
 për herë të parë, në gjithë historinë e njerëzimit, në gjithë historinë botërore të
 njerëzimit që nga periudhat antike, për herë të parë, nuk i ndëshkoi shkaktarët e
 luftërave, pra është hera e parë që mosndëshkimi të bëhet, përkundrazi. Kështu
 mendoj se rritet e keqja jo vetëm në rajon por edhe në botë. Kështu, mendoj se
 kultivohet e keqja dhe e keqja e cila del edhe jashtë territorit të Evropës siç po
 tregojnë rastet e fundit të bashkëpunimit të Serbisë lidhur me armatimin e tjerë, e
 tjerë. Duke lëshuar pe edhe mëtej apetiteve hegemoniste të Serbisë dhe do
 fatomorganeve mitike, madje UNMIK-u dhe KFOR-i lejuan që Mitrovica të ngelë
 ende e ndarë, lejuan krijimin e enklavave dhe do administratave paralele madje-
 madje edhe me do rekomandime të do përfaqësuesve të do shteteve proevropiane që
 qytetarët e Kosovës të shkojnë e të marrin do pasaporta në këto administrata
 paralele. Dhe mendoj se të gjitha këto që janë lejuar, mbajnë gjallë ende shpresën e
 serbëve, se Beograd mund të sundojë përsëri me Kosovën. Unë jam e bindur se kjo
 nuk do të ndodhë, por po flas për ato shpresa të cilat po krijojnë mandej probleme
 edhe me këtë parlament të zgjedhur nga populli i Kosovës.

Mendoj se preambula do të jetë karakteristikë, preambula tregon faktikisht edhe
 tolerancën tonë dhe në këtë preambulë, do të thotë, keqshfrytëzohet toleranca jonë.
 Mendoj, për hirë të një ardhmërie demokratike të Kosovës, mjaft kemi qenë
 tolerarantë. Mendoj se duhet të vazhdojmë, por ta ngrisim zërin lidhur me këtë.
 Deri më sot madje thuaja e kemi pasur të ndaluar të flasim për një të kaluar
 shumë të hidhur. Jemi përbajtjatur pra. Ajo është nën një dhe duhet të kihet kujdes
 për këtë drejtim. Mendoj që logjika që vrujon dhe vërtetë vrujon nga preambula e
 unionit të Serbisë dhe Malit të Zi është vetëm një vazhdimi e veprimeve dhe
 njëmendësisë anakronike që solli deri te katër luftërat në Kosovë, më falni, që solli
 deri te katër luftërat në ish Jugosllavi. Kjo mendoj se është një fakt se Millosheviqi
 në veprimet e tija nuk ishte i vetëm, dhe ne të gjithë shqiptarët e dijmë këtë. Pra, kjo
 dëshmon që ata që shkaktuan luftërat, e që disa prej tyre sot gjenden në Hagë, nuk
 ishin të vetëm. Mendoj se është koha e fundit që Bashkësia Evropiane, qëllimi
 them Bashkësia Evropiane mos të shkojë kundër rrjedhave të kohës, të inicojë

përfundimin apo të lejojë përfundimin e procesit të plotësishtëm të dezintegrimit të ish Jugosllavisë, me respektimin natyrisht të vullnetit politik të popullit të Kosovës të shprehur shumë herët dhe të cilin ne këtu e përfaqësojmë. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Berat Luzha, le të bëhet gati Mevlude Saraçi

BERAT LUZHA:

Nuk kam shumë çka t'u shtoj diskutimeve paraprake, por me këmbngulësi kërkoj që në tekstin e rezolutës të futet çështja e të burgosurve në burgjet e Serbisë, të shqiptarëve të burgosur. I quaj të burgosur për shkak se që të gjithë ata, që numërohen rreth tre mijë, kanë qenë të arrestuar nga organet policore dhe ushtarake të Serbisë. Dhe për ta deri tash Serbia nuk ka dhënë asnjë sqarim. Është detyrë e jona që të kërkojmë që fati i tyre të ndriçohet kurse është detyrë e Serbisë që të jepë shpjegime, të jepë sqarime rreth këtij problemi shumë të rëndësishëm. Ne e dijmë se në Serbi gjenden rreth 1.600 kufoma. Edhe kufomat mbahen të burgosura. Është një absurd i llojit të vet. Kurse, në anën tjetër, kriminelët e luftës ssshëtisin lirshëm nëpër Serbi, shëtisin të lirshëm edhe nëpër Kosovë, madje ata i kemi edhe në këtë Kuvend. Janë ata të cilët kërkojnë të na çojnë përsëri në istikama të luftës.

Unë, po ashtu propozoj që të fillojë në një afat të shpejtë, që në rezolutë të precizohet në afat të caktuar të fillojë procedura për shpalljen e pavarësisë së Kosovës për shkak se vetëm kjo zgjidhje, ky status është ajo që e zgjidhë probemin e Kosovës.

Gjithashtu, jam i brengosur për qasjen e zotit Shtajner i cili dialogon pandërprerë vetëm me autoritetet serbe të Serbisë, do të thotë me Qeverinë Serbe, kurse i anashkalon institucionet e Kosovës, këtë Kuvend dhe Qeverinë. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Mevlude Saraçi, le të bëhet gati Drita Statovci.

MEVLUDE SARACI:

I nderuari kryetar, të nderuar kolegë deputetë,
Unë e kisha kërkuar fjalën shumë më herët, por meqë unë tash u thirra me vonesë, parafolësit e mij i thanë shumë nga ato që unë doja t'i thoja dhe më vjen mirë që i thanë, por vetë fakti se të tre kryetarët e grupeve parlamentare dolën shumë qartë

me kërkesën tonë, unë mendoj se të gjithë ne dijmë të diskutojmë bukur, të gjithë ne kemi pérjetuar diçka të tmerrshme, të gjithë ne dëshirojmë që kjo rezolutë të aprovohet sot, kisha dëshiruar që sa më parë të del në votim kjo çështje, të aprovohet rezoluta, të formohet pra një komision dhe pastaj pas pauze të aprovohet kjo rezolutë. Unë do të doja që sot të ishte edhe Grupi parlamentar i parlamentaraëve Koalicioni i cili po e dhunon durimin tonë pafundësish me shprehjet e zonjës Rada Trajkoviq që edhe në mungesë të saj po ia them këtë sepse ne nuk jemi aq arrogantë sa të çohemi dhe të bëjmë diçka që ajo e meriton këtu.

Desha të them edhe atë që e tha zoti Fatmir Sejdiu se përveç asaj që po ndodhë në këto krijesa falso, në të cilat asnijëherë nuk ka pasur të drejtë Serbia mbi Kosovën e aq më pak tani në këtë pozitë çfarë jemi, në pritje pra të zgjidhjes së statusit politik, unë nuk do të kisha pasur dëshirë që ky parlament më të ballafaqohet me thëni me prapashtesën e emrit Kosovë i cili nuk figuron në asnje dokument as kombëtar e as ndërkombëtar. Dhe, e dyta, mendoj që edhe atë që e tha zonja Rada për istikamat nuk është krejt pa lidhje. Pra, kisha pasur dëshirë që të fillojë menjëherë formimi i komisionit dhe pas një pauze sepse vërtetë nuk është dëshirë e asnjerit prej nesh të dalim në foltore, por është dëshirë që t'i respektojmë kryetarët e grupeve parlamentare, t'i respektojmë edhe të gjitha ato rregulla që i kemi në Rregulloren e punës. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Zaja Statovci, pastaj le të bëhet gati Mahir Jakxhillar.

DRITA STATOVCI:

I ndruari kryetar, të nderuar të gjithë parlamentarë,
Duke dëgjuar të gjitha këto diskutime, duke parë e duke ndier situatën që na krijohet edhe këtu në Kuvend, dola vetëm për një fjalë të shkurtër. Ashtu si pa dashje, më erdhi ndërmend ta parafrazoj një mendim, të them shkencor, i cili nuk do t'i bëjë keq edhe rrjedhës dhe punës në fryshtë politike. Ky parafrazim, përafërsisht thotë kështu dhe vjen nga dijetarë të njojur të shkencave shoqërore. Parafrazimi do të ishte i përafërt: "Nëse e tanishmja jonë nuk është e ndriçuar me të kaluarat tona të veçanta, e ardhmja do të jetë dyfish e rrezikuar". Nga gjithë ajo që po na ndodh këtu, dhe nga të gjitha diskutimet pozitive dhe konstruktive dhe duke dashur që t'i mbështes dhe përkrahu të gjitha ato, vërtetë shoh se nuk duhet të lejojmë që të na ndodhë një rrezik për të ardhmen. Prandaj, duke kontekstualizuar këtë që thash, këtë parafrazim, mendoj se ky Kuvend nuk do të ishte Kuvend nëse nuk din se si të veprojë edhe në situata të parashikueshme. Ky Kuvend nuk do të ishte Kuvend, nuk do të ishte qenie e popullit tonë nëse nuk e përcjellim këtu vullnetin dhe dëshirën e tij meqë jemi zgjedhur me votën e tij. Prandaj, duke mbështetur të gjitha diskutimet pozitive në fryshtë e nxjerrjes së një dokumenti

valid për ta kundërshtuar këtë kartë kushtetuese dhe preambulën e saj dëshiroj që sa më parë të kalojmë në punën konkrete. Ju falemnderit shumë.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Mahir Jakxhillar, le të përgatitet Ramadan Kelmendi.

MAHİR YAĞCILAR:

Sayın başkan , değerli milletvekilleri. Kosova' da yeni bir realitede vardır, bunu hepimiz biliyoruz. Kimse bizden önce Kosova'nın statüsü için konuşamaz. Parlamentomuz vardır, Başkanımız vardır, Başkanımız vardır ve administratorumuz vardır. Önerimdir bu yöneticilerin de bu ve buna benzer konularda kendi görüşlerini bizim aramızda aktarmalarını uygun olurdu. Kosova'nın geleceği hepimizin geleceğidir. Ben de bir Türk olarak Kosova'nın geleceğini belirlemek istiyorum ve inanıyorum ki uluslararası işbirliği ve bu parlamentonun çalışmalarıyla en iyi bir biçimde belirleyebiliriz. Kosova geleceğini belirlemek açısından, alacağımız Rezolüsyon çok önemli olacaktır, her zaman akıllı ve yerinde davranışmalıyız. Demokrasi ve toplumların hakları ve Kosova'nın hakları bizler korumalıyız. Bunu Rezolüsyonda bir daha vurgulamalıyız. Teşekkür ederiz.

KRYESUESI:

Të falemnderit. Ramadan Kelmendi dhe unë do të doja profesor Bajramin ta lë të fundit, Sabile Basha pas Ramadan Kelmendit.

RAMADAN KELMENDI

I nderuari kryetar, të nderuar deputetë,
Duke aprovuar propozimin e Grupit parlamentar të LDK dhe të tjerëve, gjegjësish të profesorit, mendoj se ky Kuvend ka treguar pjekurinë politike në momentin aktual dhe rëndësinë e vendimeve të tij në raport me rrethanat që po krijojen rreth Kosovës për Kosovën. Unë mendoj se karta për një union serbo-malazez, në kuadër të të cilit gjegjësish të preambulës, të përfshibet edhe konotacioni i çështjes së Kosovës është një atak kundër çdo të arriture në Kosovë dhe në tërësi kundër të gjitha dokumenteve ndërkombëtare dhe në veçanti kundër Rezolutës 1244 dhe është e padrejtë të tërhiqet paralele në mes Rezolutës 1244 dhe kërkesës së Grupit parlamentar serb rreth kornizës për unionin serbo-malazez. Vërtetë unë do të dëshiroja që ne këtu ta kemi ose rezolutën ose një deklaratë rreth kësaj çështjeje, të lexohet dhe natyrisht me vërejtjet, propozimet dhe kërkesat që u shtruan këtu ne ta miratojmë atë.

Por, para se të bëj këtë, dua t'i them edhe dy-tri fjalë. Jeni në dijeni se Qeveria serbe ka miratuar një dokument zyrtar rreth administrimit të Mitrovicës veriore dhe defaktu ka krijuar komunën e Mitrovicës veriore serbe gjë që është gjithashtu kjo

është në kundërshtim me të gjitha dokumentat e bashkësisë ndërkombëtare. Dhe është kjo me interes të dihet se ky Kuvend ka për obligim të miratojë Ligjin mbi organizimin politik territorial të Kosovës dhe atë sa më shpejt për t'i definuar shumë çeshtje.

Një, kjo rezolutë ka tendencë të mbajë Kosovën të pushtuar, të diskriminuar dhe të shtypur,

Dy, tregon se politika serbo-malazeze nuk ka ndryshuar asgjë në ndërgjegjen dhe demokratizimin e marrëdhënieve të tyre,

Tre, që Serbia tenton që me aktet juridike të gjithë atë që e ka humbur mbi Kosovën dhe defakton uk ka dashur ta ketë kurrë, ta fitojë tanë me agresionin kushtetues.

Mbështetur nga kjo që ka ndodhur, i tërë ky proces është në kundërshtim me tërë atë pozitive që ka ndodhur në Kosovë dhe kundër të drejtave të Kosovës. Vlerësoj se kjo kornizë kushtetuese serbe është një fushatë politiko-kushtetuese kundër tërë të arriturave në Kosovë. Mendoj se pavarësia e Kosovës mund të rikonfirmohet nga se ajo është shpallur një herë dhe duhet t'i kemi parasysh punët paraprake. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Sabile Basha, Arsim Bajrami pastaj Fatmir Rexhepi.

SABILE BASHA:

I nderuari kryetar, të nderuar deputetë,
 Informatën për kartën kushtetuese të Serbisë dhe Malit të Zi e mora përmes mjeteve të informimit. Por, megjithatë, nuk habitem fare ngase çdo gjë është veç e parë dhe e luajtur shumëherë po me të njëjtin skenar. Por ajo që më habit më së tepërti është mosreagimi i vonuar apo reagimi tepër i vonuar i bashkësisë ndërkombëtare. Të nderuar deputetë, nga ne shqiptarët vazhdimisht kërkohet ta harrojmë të kaluarën dhe të ecim drejt proceseve demokratike, duke anashkaluar gjenocidin që përjetuam. Shtrohet pyetja – po të tjerët sa janë të gatshëm të na lënë të qetë që të harrojmë vërtetë të kaluarën që ishte tepër e hidhur për një popull liridashës? Frikohem nga sentanca e njohur se ata që e harrojnë të kaluarën janë të detyruar ta përsërisin. Andaj, si historiane që jam, mendoj se ne duhet ndërtuar të ardhmen por për asnjë çast nuk guxojmë ta harrojmë të kaluarën që mos të na përsëritet më. Kjo që ndodhi tanë është një shembull flagrant i një provokimi që i bëhet Kosovës dhe bashkësisë ndërkombëtare. Mund të shkruhen karta kushtetuese e kushtetuta, mund të mbahen kuvende e kongrese, por aty ku nuk marrin pjesë dhe nuk vendosin shqiptarët, mendoj se çdo gjë është e kotë. Historikisht edhe në Kuvendin e Prizrenit më 1945, edhe më 1968, edhe më 1989 shqiptarët asnjëherë nuk vendosën që të ngelin në kuadrin e Serbisë dhe të ish Jugosllavisë. Dhe proceset dihen: trulli i Kosovës u la me gjak, ndërsa burgjet e pista të ish okupuesit u mbushën me të rinjë shqiptarë, që në burgjet e ish Jugosllavisë çdoherë ishin shumicë.

Të nderuar deputetë, vendimet e marrura pa ne i takojnë deponisë së historisë, por në të ardhmen, mendoj se një ditë në këtë Kuvend është e udhës që të shتروhet çështja e aktit final të pavarësisë së Kosovës. Të flitet një herë e çiltër, haptas, në mënyrë transparente për rolin dhe institucionalizimit e Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, të bëhet fjalë për ata që duhet kërkuar falje dhe për shqiptarët që kërkohet të falin. Një herë e përgjithmonë duhet të flitet haptas për çdo gjë që na rëndon dhe mundon. Me përgjegjësi po e them se asnje shqiptar nuk është kundër bashkëjetesës dhe të jetojë në fqinjësi të mirë me të tjerët, ngase nuk kemi arsyesh ndërgjegjen e rënduar nga krimet dhe plojet që s'i kemi bërë asnjëherë. Por që të flitet haptas për të gjitha problemet që na rëndojnë kjo është e drejtë e jona, e parlamentarëve që populli vetë me votën e lirë na zgjodhi që të jemi këtu. Të gjithë duhet ta kenë të qartë, i pëlqeu dikujt apo nuk i pëlqeu, në Kosovë është krijuar një realitet i ri ku me shumë sukses veprojnë institucionet shtetërore dhe ato qeveritare, që është e administruar nga bashkësia ndërkombëtare por çdo gjë që vendoset me votën e lirë të qytetarit, element ky themelor i demokracisë. Pra, edhe për statusin final të saj do të vendosë vetë populli i saj me përkrahjen e botës demokratike. Ndërsa, ky margaritar në thojza po e them që na vie nga Beograd nuk duhet të jetë edhe aq shqetësuar ngase këto janë përpjekjet e fundit që bën Serbia për të marrur diçka që nuk i ka takuar asnjëherë. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Fatmir Rexhepi dhe i fundit Arsim Bajrami, ju lutem.

FATMIR REXHEPI:

I nderuari kryetar, zonja dhe zotérinjë deputetë,
Edhe unë si deputet shprehu do të thotë kundërshtimin tim lidhur me kartën
kushtetuese të cilën e ka paraqitur Serbia do të thotë para bashkësisë
ndërkombëtare dhe shprehu atë se kjo është një goditje e rëndë, do të thotë mbi të
gjitha proceset që janë bërë në Kosovë, mbi zhvillimet të cilat i ka arritur Kosova në
të gjitha planet e saja. Pra, është një goditje mbi të gjithë progresin që është bërë në
Kosovë, mbi të gjithë atë investim të madh që ka bërë edhe bashkësia
ndërkombëtare dhe populli i Kosovës dhe është në kundërshtim të plotë do të thotë
mbi të gjitha kërkuesat që i ka parashtruar para Kosovës dhe popullit të saj
bashkësia ndërkombëtare që të arrihen ato standarde, të arrihen ato nivele të punë
dhe të institacioneve të Kosovës do të thotë për t'u përfaqësu dhe për t'u integrue në
proceset e mëvonshme ose në proceset në hap më kohën, do të thotë në atë që të cilat
synojmë si Kosovë, në të gjitha institucionet ndërkombëtare qofshin politike apo
ekonomike.

Prandaj, në këtë drejtim e shoh edhe një akt agresioni të ri të Serbisë mbi këto
procese dhe mbi Kosovën. Prandaj, që të mos harrohet, është obligim i UNMIK-ut,
i administratorit dhe i të gjitha institacioneve të Kosovës që ta mbrojmë pra
sovranitetin dhe integritetin dhe vullnetin e popullit të Kosovës në ecuritë të cilat po
na presin. Ishte po ashtu një paraqitje jo e mirë e zonjës Trajkoviq këtu, prandaj që

të mos harrohet se është thënë edhe pas luftës në Kosovë, pas këtyre plagëve të mëdha apo krimit dhe gjenocidit që e bëri Serbia mbi Kosovën që u tha edhe nga deputetët këtu dhe që është kërkuar që ndoshta të falet por të mos harrohet. Prandaj, që të mos harrohet këtu shumë deputetë në mënyrë shumë të argumentuar i paraqiten fazat dhe krimet nëpër fazat e ndryshme që kanë ndodh e që i ka bërë Serbia, regjimi i Serbisë, nga ditët, nga historia e mëhershme e deri në ditët e sotme.

Kështu që Kuvendi i Kosovës ka përgjegjësinë e vet që në hap me kohën të merr të gjitha vendimet, t'i bëjë të gjitha përgatitjet e t'i dalë zot verdiktit të qytetarit, verdiktit të cilin na e ka dhënë populli i Kosovës. Unë po ashtu do të kërkoj, do të thotë si deputet, përmes parlamentit, përmes kësaj deklarate, që Bashkësia Evropiane, Këshilli i Sigurimit, Shtetet e Bashkuara të Amerikës ta dënojnë këtë akt, do të thotë paraprakisht të mos lejojnë veprime të cilat i ka ndërmarrë Serbia dhe do të thotë se ato janë të dëmshme për proceset e Kosovës. Po ashtu mendoj që institucionet vendore dhe ndërkombëtare, në mënyrë të veçantë vendorët do të thotë të paraqesin kudo që përfaqësojnë fakturën e rëndë që bie mbi Sérbinë e që disa herë e kemi përmend me çimin e saj do të thotë mbi peshën e saj që ka ra mbi Kosovën, të mos harrohet pra në të gjitha dokumentet, ajo t'i fakturohet Serbisë dhe ajo të përballet me to dhe të ndeshet ajo me to, e të mos krijojë privilegje tjera të cilat po mundohet të bëjë mbi Kosovën. Prandaj, jam në mbështetje të plotë të deklaratës e cila do të shprehë pra kundërshtimin dhe do ta jepë përgjegjën më të mirë ndaj këtij akti dhe ndaj këtij agresioni të Serbisë, do të thotë ndaj këtij akti kushtetues.

Po ashtu jam në mbështetje të plotë të asaj që propozuan deputetët e tjerë, që Kuvendi i Kosovës pra në hap me kohën duke vlerësuar mënyrën më të pjekur, më serioze do të thotë të gjitha zhvillimet mbi Kosovën, të bëjë përgatitjet dhe në momentin e duhur të shpallë pavarësisë së Kosovës. Ju falemnderit.

KRYESUESI:

Të falemnderit. Zoti Arsim Bajrami, shpresoj shkurt.

ARSIM BAJRAMI:

I nderuar kryetar, të nderuar kolegë,
Meqenëse jam si duket diskutuesi i fundit, unë shprehu kënaqësinë për këtë qëndrim kaq dinjitoz të Kuvendit të Kosovës dhe për një përgjegje adekuate që po i bëhet provokimit pas përfundimit të luftës. Ky provokim nuk është vetëm provokim për Kosovën, por është edhe provokim edhe për vetë autoritetin e vendosur në Kosovë. Për shqiptarët nuk është diçka e re, është rikujtim i ngjarjeve më të errëta në historinë e tij dhe një përpjekje e një agresioni të serishëm çfarë ka qenë agresioni në vitin 1945 në Kuvendin e Prizrenit dhe do të thoja në vitin 1990 kur Serbia bëri një puç kushtetues dhe vendosis një administratë të dhunshme. Mendoj se me këtë nuk po sfidohet vetëm Kosova por po sfidohet edhe autoriteti i bashkësisë ndërkombëtare. Për shkak se kredibiliteti i bashkësisë ndërkombëtare do të jetë

shumë i diskutueshëm po qe se nuk pason një përgjigje adekuate çfarë kërkohet nga bashkësia ndërkontaktare për të mbrojtur autoritetin e vet. Por natyrisht ne si Kuvend i Kosovës kemi të drejtë të plotë legitime të shprehim qëndrimin tonë refuzues dhe njëkohësisht prej neve kërkohet që të jemi vigjilentë e që krahas këtij qëndrimi që do ta shprehim sot me një rezolutë të përbashkët të përcjellim zhvillimet politike që do të pasojnë dhe varësish nga ecuria e zhvillimeve politike ne të marrim pozicione të reja. Ne po mbesim me shpresë që bashkësia ndërkontaktare, në nivele të larta institucionale, pra në nivel të Këshillit të Sigurimit, të Bashkimit Evropian, kësaj radhe do të marrin qëndrim të qartë dhe të kohshëm rrëth kësaj tentative antikushtetuese dhe në një mënyrë do t'i shpallin të pavlefshme këto tendenca për të strukturuar dhunshëm Kosovën. Dhe po qe se vazhdon një trend i tillë atëherë ne si Kuvend i Kosovës do të vazhdojmë një partneritet të suksesshëm që kemi me bashkësinë ndërkontaktare. Në versionin tjetër të kundërt, të cilin nuk e dëshirojmë dhe shpresojmë nuk do të na ndodhë, atëherë prej neve kërkohet që të kemi pozicione krejt të tjera dhe në qoftë se të tjerët në mënyrë kushtetues nga jashtë mundohen ta prejudikojnë statusin final, ne kemi përgjegjësi para qytetarëve tanë, para zgjedhësve tanë që ne të merremi me çështjen e statusit final dhe ta zgjidhim atë status në pajtim me vullnetin e popullit të Kosovës, pra do të jemi të detyruar ndoshta që të marrim edhe aktin final të shpallim pra pavarësinë e Kosovës.

Megjithatë, këtu sot në sesionin fillestar pati diskutime dhe propozime që Kuvendi i Kosovës të deklarohet për Rezolutën 1244. Mendoj se ato ishin një përpjekje e shantazhit. Ne deri më tash në të gjitha nivelet institucionale, pra në nivel të Kuvendit, të Qeverisë por edhe të kryetarit të Kosovës, kemi udhëhequr një politikë mjaft të përmbajtur, mjaft të përmbajtur dhe mjaft realiste sa i përket Rezolutës 1244. Me asgjë ne nuk kemi dashur që me veprime të njëanshëm çfarë po bën Serbia dhe Mali i Zi të cenojmë një proces ndërkontaktar siç është procesi i tanishëm. Mirëpo, ky realizëm te ne dhe kjo përmbajtje do të varet nga qëndrimi që do të merrë faktori ndërkontaktar lidhur me këtë provokim të rëndë. Ne dëshirojmë që të ruajmë një bashkëpunim çfarë e kemi dhe të vazhdojmë. Ndoshta ky provokim që tani na e bën Serbia e Mali i Zi është një shtytje që ne si Kuvend, si Qeveri por edhe si institucionet tjera të përshtapojmë implementimin e Rezolutës 1244 dhe sa më parë të krijojmë kushtet që statusi final i Kosovës të zgjidhet në mënyrë demokratike, pra nga populli i Kosovës. Mendoj se një herë e përgjithmonë ka kaluar koha kur fati i këtij populli do të vendoset jashtë Kosovës. Mirëpo, ne dëshirojmë që ky proces që tani është ndërkontaktar, të zgjidhet në bashkëpunim me faktorin ndërkontaktar për shkak se ne dëshirojmë që partneritetin ynë me bashkësinë ndërkontaktare të jetë afatgjatë. Për shkak se ne dëshirojmë që nesër krahas pavarësisë të jemi edhe anëtar të një familje të popujve të qytetëruar evropian dhe së bashku me ta të ndërtojmë një paqë dhe stabilitet afatgjatë. Andaj, duke përfunduar, unë mendoj se Kuvendi i Kosovës, duke patur parasysh debatin shumpërmbajtësor dhe një debat shumkoncessual jo vetëm nga deputetët shqiptarë por edhe nga deputetët e komuniteteve tjera, të përgatitë një rezolutë dhe atë rezolutë ta japim në përkrahje në mënyrë që kjo rezolutë të shprehë qëndrimin politik të Kuvendit të Kosovës. Por, dëshiroj në fund edhe një fjalë ta them. Kuvendi i Kosovës do të jetë shumë sycelë dhe të përcjellë zhvillimet që do të

pasojnë, reagimin e bashkësisë ndërkombejtare. Varësisht nga niveli dhe shkalla e reagimit ne duhet të marrim pozicione krejt të reja, duke përfshirë në qoftë se jemi të shtrënguar për ta bërë tash, pra edhe atë që pret populli prej nesh, pra ne ta zgjidhim statusin final e jo të tjerët, pra të përgatitemi edhe për deklarimin e pavarësisë së Kosovës. Falemnderit.

KRYESUESI:

Ju falemnderit. Për shkak të rëndësisë së çështjes së debatuar, për shkak të numrit dhe cilësisë së debatit që është i shkëlqyer, propozoj një orë pushim, ndërsa në ndërkohë thërras tërë Kryesinë dhe shefat e grupeve parlamentare menjëherë në zyrë te unë. Ju falemnderit.

(P a u z a n j ë o r ë s h e)

(Pas pauze, seanca vazhdoi punën)

KRYESUESI:

Unë mendoj se janë plotësuar të gjitha kushtet për të vazhduar me punën në seancën plenare. Gjatë kohës së pushimit njëorësh, grupet parlamentare kanë biseduar dhe kanë unifikuar një mendim, të cilën sipas njohurive të mia duhet ta lexojë zoti Fatmir Sejdiu. Prandaj, e ftoj anëtarin e Kryesisë Fatmir Sejdiu, të na njoftojë për punën që e kanë bërë.

FATMIR SEJDIU:

Të falemnderit zoti kreytar, të nderuar deputetë. Teksti i Rezolutës është ky

KUVENDI I KOSOVËS

- Duke u nisur nga pikë 11 e Rezolutës 1244 e Këshillit të Sigurimit të OKB-së, e cila parashev për Kosovën një vetëqeverisje substanciale deri në zgjidhjen e statusit final të Kosovës.
- Duke u nisur nga përcaktimi i Kornizës Kushtetuese për Vetëqeverisjen e përkohshme, e cila parashev zgjidhjen e statusit final të Kosovës në një fazë të mëvonshme, duke marrë për bazë vullnetin e popullit.
- Duke vërejtur përpjekjet e të ashtuquajturit union të Serbisë dhe të Malit të Zi, që nëpërmjet kartës kushtetuese, të krijojnë bazë kushtetuese për aneksimin e Kosovës.
- Duke konstatuar se veprimet e këtilla janë të papranueshme për popullin e Kosovës dhe paraqesin rrezik për paqen dhe stabilitetin në Kosovë, në rajon dhe më gjërë.

Kuvendi i Kosovës, në mbledhjen e mbajtaur më 7.11. 2002, miraton këtë

R E Z O L U T Ě

- I. Kuvendi i Kosovës shpall të papranueshme dhe të pavlefshme përcaktimet kushtetuese të shprehura në kartën kushtetuese, të të ashtuquajturit union të Serbisë dhe Malit të Zi lidhur me Kosovën.
- II. Kuvendi i Kosovës rikonfirmon qëndrimin se statusi final dhe juridik i Kosovës do të përcaktohet në një fazë të mëvonshme nga institucionet demokratike dhe populli i Kosovës në bashkëpunim me faktorët ndërkombe tarë.
- III. Kuvendi i Kosovës kërkon nga Këshilli i Sigurimit të OKB, Bashkimi Evropian dhe faktorët e tjerë ndërkombe tarë që t'u kundërvëhen përpjekjeve të Serbisë dhe Malit të Zi për të prejudikuar statusin e ardhshëm të Kosovës dhe aneksimin e saj, tendenca këto që rrezikojnë paqen dhe stabilitetin në rajon dhe më gjërë.
- IV. Kuvendi i Kosovës, me vëmendje të posaçme, do të përcjellë zhvillimet e mëtejshme dhe qëndrimet e bashkësisë ndërkombe tarare ndaj këtij provokimi që i bëhet Kosovës dhe do të marrë vendime adekuate.

Prishtinë, më 7.11.2002

KRYESUESI:

Zoti Sejdiu, ju falemnderit.

Pyes të pranishmit në Parlament – kush është në favor të kësaj Rezolute?

Pyes të pranishmit - a ka kush që është kundër këtij teksti dhe të kësaj Rezolute?

Ju falemndereit. Asnjë s'është kundër.

A abstenon ndokush nga votimi? - Një.

Ju falemnderit. Mund t'ju informoj se 64 deputetë kanë votuar pro; asnjë votë kundër dhe një votë e abstenuar.

Votimi – Glasanje - Voted

Për - Za - For	64
Kundër – Protiv – Against.....	00
Abstenuan – Uzdržanih – Abstained.....	01

KRYESUESI:

Para se të kalojmë në shqyrtimin e pare të Draftligjit për inspepcionin e punës, sepse edhe ministrin nuk po e shof në sallë, duhet t'ju informoj sepse kemi në rend të ditës një material shumë të rëndësishëm që kërkohet nga Kuvendi ta shqyrtojë dhe të japi aprovimin për kandidatët e propozuar për sistemin gjyqësor të Kosovës, materiali me kohë i është shpërndar deputetëve, lus sekretarinë, lus atëherë që sekretaria t'ua shpërndajë të gjitha komisioneve përkatëse që ta kenë, ju lutem që ta kryen komisioni sepse 10 ditë i kemi afat, d.m.th. sot një javë skadon e drejta e jonë për vendosje dhe shqyrtim, prandaj komisioni le ta kryen, në mënyrë që Kryesia ta ketë me kohë dhe në seancën e ardhshme plenare të vendosim, kjo ishte ajo që desha t'ju lus dhe informoj dhe tanë me që është edhe ministri i pranishëm kalojmë në shqyrtimin e parë të Drafligjit mbi inspepcionin e punës, lus ministrin Ahmet Isufi që ta jep fjalën hyrëse për këtë Ligj, urdhëroni ministër.

AHMET ISUFI:

Inderuari z. kryetar, të nderuar deputet me dekretimin e Ligjit themelorë të punës për Kosovën më 8 tetor të vitit 2001 nen 24 dhe 25 u krijuan kushtet për formimin e inspektoratit të punës në Kosovë, detyrë e të cilit është mbikqyrja e aplikimit të dispozitave të këtij Ligji dhe dispozitave tjera pozitive ku rregullohet lëmi i punës, sigurisë në punë, mbrojtjes së shëndetit të të punësuarëve dhe mbrojtjes së ambientit të punës. Të nderuar deputet për të ushtruar mbikqyrje në aplikimin e drejtë të dispozitave të Ligjit themelor të punës në Kosovë, fushë kjo e cila është me interes të veçantë për Kosovën urgjentisht nevojitet krijimi i inspektoratit bashkohorë të punës duke i respektuar parimet e ekonomisë së tregut. Për ti koordinuar këto punë autoriteti i Inspektoratit të Punës si agjensi ekzekutive në kuadër të Ministrisë së Punës dhe Mirëqenies Sociale do të themelohet në tërsi në pajtimme me dispozitat e Rregullores nr. 2001/19 mbi institucionet e përkohshme vetëqeverisëse në Kosovë i cili organ ngusht do të bashkëpunojë me qeveritë komunale, autoritetin tatimor, policinë e Kosovës dhe me organet e tjera e veçanërisht me ato të qyrrjes së ligjshmërisë. Projektligji i propozuar parashev që Inspektorati i Punës të ushtrojë mbikqyrje për aplikim të drejtë të dispozitave të Ligjit themelor të punës dhe të dispozitave tjera ku rregullohet lëmi i punës, sigurisë në punë dhe mbrojtjes së shëndetit të të punësuarëve, pos atyre që punojnë në kuadër të UNMIK-ut, KFOR-it, zyra dhe përfaqësi të qeverive të huaja dhe të organizatave ndërkombëtare qeveritare, poashtu parashihet që për të gjitha ecuritë dhe parregullsitë në këtë fushë ky organ në mënyrë adekuat duhet ta informojnë ministrinë e punës dhe mirqenies sociale dhe kryeinpsketorin e punës sidomos me rastin e riorganizimin apo ristrukturimin e ndërmarrjeve kryeinspektori i punës është kryesuesi i autoritetit të inspektoratit të punës dhe përgjegjës për udhëheqje dhe funksionim të këtij organi dhe njëherë është i obliguar që për rezultatet dhe aktivitetet inspekture të hartojë raportin vjetorë të punës. Konsideroj se në këtë Projektligj në mënyrë të detajuar parashihen autorizimet e inspektorit të punës, hyrja lirisht në çdo vend pune,

konntrollimi i dokumentacionit, hulumtimi, analiza ndalimi i punës aty ku rrezikohet jeta apo shëndeti i të punësuarëve etj.

Për ta konstatuar sa më drejtë gjendjen faktike, gjithashtu parashihet edhe shqiptimi i masave ndëshkuese atëherë kur inspektorët e punës konstatojnë se janë cenuar dispozitat ligjore. Konform dispozitave të nenit 6 të këtij Projektligji, ministria e punës dhe e mirëqenies sociale dhe kryeinspektori i punës kanë të drejtë sipas nevojës të lëshojnë dokumente adekuate për zbatimin e këtij ligji.

Zgjidhet e propozuarar në këtë Projektligji i plotësojnë standartet e pranuara ndërkombëtare Konventa nr. 81 e organizatës Ndërkombëtare të punës mbi inspektoratin e punës, duke e pasur parasysh këtë që u tha më lartë dhe gjendja në fushën e punës, sigurisë në punë dhe mbrojtjes së shëndetit të të punësuarëve, është tejet e vështirë pasi që mjetet e punës në ndërmarrjet e Kosovës janë të vjetruara gjysëm të shkatrruara sidomos në ndërmarrjet shoqërore. Të nderuar deputet ju thërras që ta miratoni Ligjin për inspektoratin e punës në Kosovë, me çka do të kontribuojnë në përmirësimin e funksionimit institucional në këtë fushë me inters të veçantë për Kosovën, Ju faleminderit.

KRYESUESI:

Hapet debati për propozimet, shqyrtimi është vetëm në parim. Ju lutem, ata që e kan shqyrtuar ... (në mungesë të kryetarit, mbledhjen e kryesoi Hydajet Hyseni, anëtar i Kryesisë).

KRYESUESI HYDAJET HYSENI:

Hapim pra debatin për shqyrtimin e Projektligjit për Inspektoratin e Punës, ju dëgjuat ekspozenë hyrëse të ministrit, shkojmë sipas radhës: janë paraqitur për diskutimi përfaqësuesit e komisioneve parlamentare, po supozoj Sabile Basha, Ramadan Kelmendi, ka edhe të tjerë lusim sekretarinë që ti mbledhin dhe ti radhisin sipas rendit dhe mënyrës si paraqiten.

SABILE BASHA:

E nderuara kryesi, të nderuar deputet, Si anëtarë e komisionit për punë dhe mirëqenie sociale me shumë mendje e kam lexuar draftligjin për Inspektoratin e Punës në Kosovë fillimisht do të thoja që Ministria për Punë dhe Mirëqenie Sociale me një përkushtim të madh po i pasuron ligjet edhe ashtu të pakta të Kosovës, ky është ligji i dytë që na vije nga kjo minisri. Për një ligj të tillë, siç është Ligji për Inspektoratin e Punës në Kosovë kemi patur nevojë të kahershme, por edhe tani nuk është vonë. Ne në komisionin për punë dbe mirëqenie sociale kemi patur mendimin se ndoshta do të kishte qen më mire që në fillim të miratohet një ligj mbi punën e pastaj këtë Draftlilgj për të cilin po diskutojmë, nga se e dijë se në Kosovë përpos një rregullore të UNMIK-ut me numër 2001/27 mbi Ligjin themelorë të punës i sjellur me datën 8 tetor 2001, në Kosovë është shërbryer me një ligj të

stërvjetëruar të ish Jugosllavisë të dekretuar me 29 qershorë 1975, e dihet se dispozitat e këtij Ligji nuk kanë mundësuar zgjidhjen e problemeve as në të kaluarën e most ë flasim për të tanishmën kur Kosova ndodhet në tranzicion .

Deputet të nderuar draftligji për Inspektoratin e Punës në Kosovë ka gjithsej 8 nene duket se nuk është i ngarkuar me nene por për nga rëndësia që ka, e sidomos për Kosovën e pasluftës është i një rëndësie të veçantë . Duke u nisur nga fakti se qysh në vitin 1989 kur edhe u suprimua autonomia e Kosovës çdo lëmi egzistenciale ju la në dor stihisë dhe keqëpërdorimit nga ana e okupuesit, me mijë e mijë punëtorë ngelën të papunë, ata që punonin ju nënshtuan shantazheve të ndryshme, në ekonominë kosovare nuk u investua fare vetëm se u shkatërrua dhe u grabit nga ish Jugosllavia, siguria në punë ishte nën çdo nivel, punohej me pajisje të vjetruara teknike, me një infrastructurë të shkatërruar që nuk u mirëmbante fare, diskriminimi në sektorin privat kishte arritur në pikën e vlimit e tani në Kosovën e pasluftës ende i ndjejmë pasojat e së kaluarës , ende e ndjejmë duhmen e tokës së djegur , por draftligjin që e kemi sot përpara, për lexim të parë, grupei parlamentar i Partisë Demokratike të Kosovës parlamentar mendon se në parim duhet të miratohet , për arsy se me këtë Ligj do të vëjmë në vend ligjësinë, për t'i than stop keqëpërdorimeve për zbatimin themelorë të Ligjit të punës, për të garantuar siguri në punë dhe në shëndet të punësuarëve, për të bërë identifikimin dhe zbulimin e punësimeve të paligjshme si dhe keqëpërdorimet e shumta nga ana e punëdhënësve si në sektorin shoqëror dhe në ate privat , me këtë Ligj do të bëjmë zbatueshmërinë e ligjeve në këtë fushëveprim. Drafligji për inspektoratin e punës në Kosovë është i punuar me përkushtim vetëm se do të shtoja se ka disa lëshime aty këtu që do të eleminohen leht siç është: në nenin 1 flitet për fushëveprimitarinë e inspektoratit të punës, ndërsa mendoj se është dashurs të shtohet qysh në fillim , organizimi i brendshëm i inspektoratit të punës, poashtu nenil 1 alineja 1.1 thuhet: sistemi i inspektoratit të punës do të zbatohet për të gjitha vendet e punës varësisht se cilat dispozita ligjore lidhur me kushtet e punës dhe mbrojtjen në punë dhe mbrojtjes së shëndetit dhe mbrojtjen e punonjësve janë në fuqi: duhet të jetë: duhet të jetë si në sektorin shoqëror poashtu edhe në ate privat, vazhdimesh në nenin 1 mungon se çfarë do të bëjë Inspektorati i Punës në fazën e parë dhe në fazën e dytë në fushëveprimitarinë e vetë, pra mendoj se kjo duhet shtuar. Neni 1 alineja 1. 2 mbikqyrjen e zbatimit të dispozitave ligjore të tillë në kuadër të UNMIK-ut KFOR-it dhe zyrave apo misioneve të qeverive të huaja dhe organizatave qeveritare ndërkontinentale, nuk do të qeveriset: duhet të jetë nuk do të qeverisen nga ky Lilgj . Neni 3 alineja 3.3. thuhet: me aktivitetin e tijë, autoriteti i inspektoratit të punës do të koordinojë dhe bashkëpunojë me qeverinë komunale, inspektorët tatimore, inspeksionin shëndetësorë dhe autoritetet tjera relevante: duhet të jetë. Me qeveritë komunale autoritetet tatimore, inspeksionin shëndetësorë dhe autoritetet tjera relevante, si dhe me polacionë e Kosovës. Neni 4 alineja 4. 3 thuhet: me aktivitetin e tijë kryeinspektori i punës do të jetë i mbështetur nga zëvendësit, nuk ceket sa zëvendës do të ketë kryeinspektori nuk ipet numri i saktë, po kështu veprohet edhe në inspektoratet komunale ku nuk përcaktohet numri, mendoj se numri duhet të ceket se është me rëndësi, me përgjegjësi për çështje juridike dhe mbrojtjen në punë , përkatësisht çështjeve

shëndetësore. Kisha propozuar që në nenin 4. të shtohej edhe alineja 4.5 ku do të thuhet: se kryeinspektor i punës do të jetë i nevojshëm të koordinojë punët me inspektoratët e punës nëpër komuna dhe anasjelltas.

Neni 5. alineja 5. 2 pasusi i dytë thuhet: kuptohet se është fjala për Inspektoratin e Punës vazhdimisht të hyjnë lirisht në çdo vend pune dhe në seli të punëdhënësve në kuadër të kompetencave të inspektimit të tyre pa lajmërim paraprak, mirpo këtu nuk sqarohet fare se si do të sillen inspektorët e punës në raste të vecanta e që nuk janë të pakta ato vende në Kosovë. Poashtu nenii 5. alineja 5.5. thuhet se në kryerjen e punëve të tyre janë të autorizuar, është fjala për inspektorët e punës të bëjnë vëzhgime ndaj punëdhënësit etj. Por, askund nuk ceket se nga kush marrin autorizime për të bërë një veprim të tillë, mendoj se kjo duhet të shtohet dhe krejt në fundë, kisha lutur ministritë që të ndërmarrin diçka urgjent për drejtshkrimin dhe përkthimin e dobët që përdoret në ligjet që na vijnë, se jo rrallë ndodhë për shkak të këtyre mangësive edhe ligjet të mos kenë të njejtin kuptim dhe të vijë deri te keqinterpretimi i tyre. Ju falëminderit.

KRYESUESI:

Falënderojmë z. Basha, në radhë është deputeti Ramadan Kelmendi, dhe me lejen tuaj do të dëshiroja të përmend vetëm të paraqiturit, e nëse dikush është haruar nga Sekretaria le të paraqiet, janë kështu me radhë: Tomë Hajdaraj, Sahit Krasniqi, Fadil Kryeziu, Zylfije Hundozi, Naim Maloku, Fatmir Sejdiu, Besa Gaxherri.

RAMADAN KRASNIQI:

E nderuara kryesi, të nderuar deputet, i nderuari ministër. Unë dola këtu t'i jap disa sygjerime rrreth Propozimligjit për inspepcionin e punës në Kosovë. Vlersojë arsyeshmërinë e lartë të ekspozesë së ministrit të punës dhe të mirëqenies sociale për miratimin e Ligjit të inspepcionit të punës në Kosovë, dhe unë duke e analizuar këtë Propozimligj me plotë të drejtë konstatoj se është e domosdoshme të kemi ligjin e inspecionit të punës në Kosovë për këto shkaqe, pikërisht ky ligj është ngusht i lidhur me ligjin themelorë të punës në Kosovë, i miratuar me 8 tetor 2001, si ligj i parë pas luftës dhe pa miratimin e ligjit të inspecionit të punës nuk ka shans për zbatimin e këtij ligji themelor të punës, i cili ka nevojë të ndryshohet dhe të plotësohet në veçanti në dispozitat themelore të tijë ku do të shqyrtohej dhe shtohej çështja e themelimit të marrëdhënies së punës e cila nuk është rregulluar. Por në kohën kur në Kosovë kemi shkallën më të lartë të papunësisë, në kohën kur bëhen shkelje më të mëdha të Ligjit gjatë punësimit, në kohën kur në Kosovë është shkalla më e lartë e punësimit familjar, në kohën kur mohohet e drejta nga puna nga ana e punëmarrësve, në kohën kur nuk nënshkruhen kontratat individuale dhe kolektive, lidhur me punën, në kohën kur në këtë fushë ka zbratzësira ligjore dhe juridike, vetëm ligji nuk ofron siguri pa nënshkrimin e kontratave kolektive në nivel të Kosovës dhe ndërmarrjeve konkrete.

Ky mohim gjegjësisht në kohën kur mohohet orari i punës, pushimit ditor, pushimit javor pushimit të lehonisë, angazhimi në punë të ndryshme dhe të shumta, ndërprerja e kontratave të punës pa u plotësuar kriteret, mosigurimi shëndetësor, social dhe pensional i të punësuarëve, moslajmërimi i numrit të madh të të punësuarëve nga punëmarrësit, shtron nevojën e domosdoshme që të miratohet ky Ligj për eliminimin e dobësive të shumta në sferën e punësimit. Megjithatë, mosbashkëpunimi i duhur në mes të punëmarrësve, qendrave regionale për punësim dhe zyrave komunale për punësim në kuadër të të cilave janë të organizuara inspektionet komunale dhe ai qendror nëpërmes të kryeinspektorit, është ngusht e lidhur kërkesa që ky Ligj të miratohet dhe të zbatohet në praktikë. Me miratimin e këtij Ligji do të arrihen së paku këto efekte pozitive: do të luftohet tregu i zi i punës i cili ka tendenca të shfaqjes së kriminalitetit në këtë fushë, 2. do të bëhet zbulimi i shkelësve dhe i shkeljeve të shumta në punë, do të mbrohen të drejtat nga puna, do të arrihet rrespektimi i obligueshëm i institucionit të konkursit publik, do të zvogëlohet shkalla e punësimit të paligjshëm dhe format e tjera. Për t.i arritur këto shtrohet nevoja e miratimit sa më parë të Ligji mbi inspepcionin e punës në Kosovë si garancë institucionale e mbrojtjes së të drejtave nga marrëdhënia e punës, nga se Ligji i vjetër i inspektimit të punës në Kosovë i viti 1975 nuk është adekuat për rrëthanat e reja nëpër të cilat po kalon dhe ka kaluar Kosova, duke kërkuar forma të drejta institucionale mbi nxjerjen e Ligjit të punësimit në Kosovë. Edhe përkundër efekteve pozitive që do të arriheshin në miratimin e këtij Ligji, gjegjësisht të këtyre dy ligjeve institucionet e Kosovës duhet të kenë parasysh këto tri çështje : e para, për trajtimin dhe zgjedhjen institucionale problemit të hapur të të larguarve me dhunë nga puna nga pushteti serb në vitet e mëparshme e që ai numër në Kosovë ka arritë në 158.600 të regjistruar, e vetëm nga Kombinati Trepça janë larguar 16.830 punëtorë shqiptarë, kategori e cila deri më tani është më e pambrojtura në shkallën e skajshmërisë së varfërisë , 2. për numrin e madh të të evidentuarëve punëkërkues nëpër zyrat komunale të punësimit të të gjitha moshave, të gjinive, të kualifikimeve profesionale, për mbrojtjen sociale, shëndetësore për punëkërkuesit që gjinden nëpër ente të punësimit të evidentuar. Andaj, duke u mbështetur në këto fakte të theksuara, propozoj që inspektionet komunale të punës dhe kryeinspektorit të punës duhet dhënë autorizim dhe kompetenca më të mëdha me qëllim të eliminimit të padrejtësive të shumta në këtë sferë.

Propozimet konkrete: nga e tërë kjo që thash, propozoj që në fund të nenit 2 të shtohet : të përcillet aplikimi i masave ndëshkimore nga vetë inspektorët, dhe nën 2 të përcaktohen shkeljet e rënda në fushën e punësimit . Nenit 3 duhet t.i shtohet pika 4 të bëhet bashkëpunimi më i madh i inspepcionit të punës me hulumtuesit e tregut të punës pranë zyrave komunale të punësimit, si formë institucionale e punës dhe punësimit, përvç atyre që janë cek në Propozimligj . Në nenin 4 të shtohet pika 5 dhe 6 , të hartohet Rregullorja mbi mënyrën e inspektimit dhe procedurën e punës së inspektorëve gjatë punës së inspektimit, dhe 4. 6 në bashkëpunim me Ministrinë e punës dhe mirëqenies sociale dhe konkretisht ministrin, kryeinspektori të bjenë rregullore tjera juridike për zbatimin e ligjit dhe vendimeve të inspektorëve të cilat kurrë nuk zbatohen. Nëse nisem nga ajo që

është përckatuar në këtë Propozimligj dhe në nenin 5 duht të thuhet: të shqiptohen masa të duhura aty për aty, duke eliminuar mundësinë aty ku thot se: ligji nuk qeverisë por zbatohet. Ky ligj nuk mund të zbatohet në organet UNMIK-ut ose të OSBE-së dhe tjera, ju faleminderit dhe shpresoj që këto janë disa vërejtje parimore.

KRYESUESI:

Për hirë të mirëvajtjes më të mirë edhe të debatit, meqë ka një numër të konsiderueshëm të të paraqiturve për diskutim, deputetët të kenë parasysh, të kenë konsideratë për kohën dhe nëse pajtoheni do të propozoj që të kufizohet diskutimi në 3 minuta, pajtoheni me këtë propozim, po në dakort. Fjalën e ka deputeti Tomë Hajdaraj, le të përgatitet Sahit Krasniqi, dhe me të drejtë ndëgjoj nga salla vërejtje që të kem parasysh se gjatë këtij shqyrtimi, ne shqyrtojmë në parim Projektligjin, d.m.th. arsyeshmérinë, nevojën, etj. Po sa i përket propozimeve konkrete për amendamentet e tjera, kjo bëhet në procedurën e mëtejshme, kështu që ata që kanë në plan të diskutojnë në këtë formë le ta kenë parasysh dhe le të bëjnë amendamente të duhura në procedurën e mëtejshme. Ju faléminderit.

TOMË HAJDARAJ:

Të nderuar deputet z. Ministër, Projektligjin të cilin e kemi në diskutim, në lexim të parë sot, Komisioni për mirëqenie sociale ka punuar në njérën nga mbledhjet e saj dhe në bazë të diskutimeve që kanë rrjedhë kemi ardhur në konkludim, përkundër asaj që me datën 8 tetor 2001, Rregullorja 2001/27 parashevligjin themelorë të punës në Kosovë, unë mendoj që është domosdø e kohës që ky Paralament ta miratojë një ligj të mirëfilltë të punës, do të thotë nga ky Paralament të miratohet, por për hir të emergjencës dhe të nevojave të cilat i kemi sot për kontrollin dhe inspektoratin e punës mendoj që në parim duhet të mbështetet edhe pse kemi specifika të cilat ndoshta nuk janë të futura në këtë Projektligj, cekën disa edhe nga parafolësit, por unë do të isha nalë në një problem të veçantë, duke pasur parasyhs se këto ditë Agjensioni Kosovar i Mirëbesimit është duke shiquar prioritete të privatizimit të organizatave të ashtuquajtura të sektorit shoqëror, e sipas informatave dhe realitetit i cili përfat të keq është i hidhur, do të hudhen shumë punëtorë në rrugë edhe pse e di mirëfillin se shumica e disa organizatave, përkatesisht vijave, nuk kanë punuar në Kosovë, por ne kërkojmë donatorë që ato të privatizohen dhe të gjejnë formulën se si ne do të punësojmë njerëzit, e këto ditë Sindikatat e pavaurura të Kosovës në njérën nga deklaratat e kryetarit të saj, është thënë: 20% të punëtorëve në maksimum mund të largohen nga puna, andaj kishte qenë mirë që të shiqohet kjo procedurë dhe kemi biseduar edhe në Komision dhe kemi shprehë shqetësimin tonë që largimi i këtyre punëtorëve të cilët kanë punuar dekada me radhë pa kurrrfarë mbrojtje, atëherë vjen fakti që duhet të parashihen edhe nene, gjegjësisht akte dhe nënakte të cilat dalin nga Ligji në fjalë. Por shqetëson fakti është një specifikë që këto ditë kam ra në një informatë që shtylla e dytë e UNMIK-ut parashev edhe punësimin e minoriteteve, vertikalish po e them

kështu, jo në mënyrë të konkursit as të prioriteteve profesionale. Vetëm një shembull do ta japë që parashef së vetëm në Brezovicë parasheh të punësojë 20 punëtorë të minoritetit vetëm serb. Ne kemi pasur si shërbim profesional, të flas nga lëmia e veteranës, e kemi organizuar një seminar atje, asnjë punëtor i nacionalitetit shqiptar dhe të tjerë nuk është i punësuar në Brezovicë, dhe andaj rrjedh faki si ne do ti parashohim kontrolllet nëpër organizata të tilla dhe shumë të rëndësishme siç është rasti i Brezovicës. Kishte me qenë mirë që me këtë ligj të parashihet edhe ndonjë nen ndoshta edhe i veçantë për këtë problematikë, e cila për fat të keq do të na përcjellë, kush shtyn në këtë situatë me kohën do ta vërtetojmë, por me këtë rast kisha dëshiru që të shiqohet mundësia se si këta njerëz mund të punësohen vertikalisht dhe mos po bëjmë diskriminim në punësim, andaj për hirë të asaj që të jetë transparente edhe çështja e punësimit të të gjithë njerëzve që jetojnë në Kosovë të parashihen edhe rregulativa të tilla të cilat kishin me i mbulu këto çështje. Ju faleminderit.

KRYESUESI:

Fjala i ipet deputetit Sahit Krasniqi, le të përgaditet Fadil Kryeziu.

SAHIT KRASNIQI:

Inderuari kryesues, të nderuar deputet kolegë dhe ministër. Duke pasusur parasysh se është diskutimi i parë dhe në parim mendoj se Projektligji është i një rëndësie të veçantë dhe i domosdoshëm për aprosim në Kuvendin e Kosovës sepse inspektorët e punës deri më tani në munges të ligjit për inspekcionin e punës kan qenë të hendikepuar në kryerjen e punëve dhe të detyrave të tyre të punës, për shkak se nuk kan pasur njohuri në lidhje me të drejtat, obligimet dhe përgjegjësitë e tyre, andaj edhe pse me vonesë, por është i domosdoshme që ky Ligj të miratohet nga ana e Kuvendit të Kosovës, kjo ishte arsyaja e parë, ndërsa arsyaja e dytë është: se Ligji për inspekcionin e punës i mëparshëm, diku i viteve 1975 nuk mundëson në zgjidhjen e problemeve të tanishme aktuale për arsyet e ndryshme që kan ndodhur në shoqërinë Kosovare dhe nuk është i përshtatshëm për një realitet të ri të krijuar në Kosovën e paslufthës. Arsyaja e tretë është se për ta zbatuar në praktikë rregulloren e UNMIK-ut nr. 2001/27 mbi ligjin themelorë të punës për Kosovë të datës 8 tetor 2001 gjithsesi është i domosdoshëm miratimi i këtij Ligji nga ana e Kuvendit dhe si arsyet e fundit është se ky ligj ju ofron mbrojtje dhe siguri inspektorëve të punës për kryerjen e detyrave dhe punëve sa më mirë dhe sa më në nivel. Prandaj mendoj se duhet të hyjë në Procedurë për aprosim. Ju faleminderit.

KRYESUESI:

Fajlën ka deputeti Fadil Kryeziu, pas tijë në radhë është Zylfije Hundozi.

FADIL KRYEZIU:

Z. kryesues, të nderuar deputetë, Para vetes kemi një Draftligj për inspektoratin e punës që përmendimin tim në disa nene të tija është mjaft konfuz ose i paqartë, në fakt këto paqartësi shkakton një gjuhë, po flas për verzionin shqip që është vërertet përmua i paqartë, ose ka punuar dikush ose është përkthyer nga anglishta ose diçka tjeter që në shumicën e rasteve flet në vetën njejës përfundon në vetën shumës, pastaj nuk janë të qarta kompetencat e kam parasyhs këtu një piramid të inspektoratit të punës që shkon nga Agjensioni, a si u quajt më heret e që është edhe në Ligj këtu e deri në nivele komunale, por atëherë kërkohet edhe koordinimi me to që duhet të precizohet, e mëpastaj kërkohet qasje e inspektorit të punës në disa të dhëna të punëdhënësve p.sh., Në disa libra, librat e llogarive, dokumentat të cilat duhet ti mbajë punëdhënësi etj. E gjithnjë në mbrojtje të interesit të të punësuarit, mirpo këtu shof që librat e llogarive janë sferë e dikujt tjeter, e ndonjë inspektori tjeter që është po kështu me rëndësi, prandaj z. Ministër do të dëshiroja që vërtet pasi që kemi të bëjmë me një ligj apo Draftligj shumë të vogël diku me 8 nëne që kishte qen mirë të vinte i lektoruar dhe i irregulluar edhe me planin gjuhësor, përsye se vetëm të sjellë se inspektori i punës do të kryej inspektimin në vendin ku vdekja është shkaktuar, apo një lëndim i rëndë i punëtorit, apo lëndimi i dy apo më shumë i punëtorëve ka ndodhur, apo ky një ndryshim në procesin e punës është bërë i cili ka rrrezikuar jetën e punëtorëve që do të mund të përbledhej shumë më shkurtë, unë nuk jamë profesionist në planin gjubpsor, d.m.th., por megjithate mund të jetë më i shkurtë kjo dispozitë dhe të jetë më e qartë në këtë plan, ju faleminderit.

KRYESUESI:

z. Zylfije Hundozi, pastaj në radhë Naim Maloku.

ZYLFIJE HUNDOZI:

Kryesi e nderuar, kolegë deputet, edhe ky ligj është më se e i nevojshëm edhe pse së pari duhet që Rregullorja egzistuese përmëpunë nr. 2001/27 të shëndërrrohet në ligj, sepse kjo Rregullore është e mangët dhe shumëkësia në te duhet ndryshuar duhet rregulluar ligji përmëpushim të lehonisë i cili sipas regullores është 12 javë. Gjë që nuk mund ta motivojë nënën përmëpunë kualitative, e ne si shtet duhet të mendojmë përmëkrijimin e gjeneratave të reja kualitative, gjithashtu duhet të rregullohen edhe të drerjtat në punë të personave me aftësi të kufizuara, duhet rregulluar diskriminimi gjinor e shumë çështje tjera me të cilat nuk dua tua humbi kohën tani.

Nevoja përmëkëtë ligj nevojitet përmëshkak të keqëpërdorimeve të nddryshme nga ana e punëdhënësve, moslejimi i shfrytëzimit të pushimit vjetorë, puna me orar të zgjatur pa u paguar kompensimi, diskriminimi gjinorë gjatë aplikimit në punë, dukuri që këto 3 vite ishin evidente. Dhe aprovimi i ligjit të sotshëm do ti rregullojnë gjitha këto mangësi në marrëdhënie të punës. Ky Projektligj ka edhe mangësi, por arsyë e në mënyrë të përgjithësuar flitet përmëkompetencën e inspektoreve në të dy shkallët, mendoj se me amandamente të posaqme të precizohen detyrat e tyre të

cilat janë më tepër të precizuara në rregulloren për punë se sa në këtë Projektligj. Nuk dua ta përsëris ate se çka thanë shumë parafolës në këtë foltore, për të gjitha drafligjet që janë përpiluar gjerë më tanë, por vetëm dua ta jap një propozim konkret Qeverisë, që ta krijoj një grup i cili do të bëjë lektorimin e këtyre projektligjeve dhe do të përkujdeset për formimin e fjalive logjike e jo ne të humbim kohë duke i deshifruar ato, ju faleminderit.

KRYESUESI:

Fjalën e ka deputeti Naim Maloku, le të përgaditet Fatmir Sejdiu.

NAIM MALOKU:

Inderuari z. Kryesues, të nderuar deputet., i nderuari z. Ministër, përvendësaproivimin dhe propozoj që ky ligj të aprovohet në parim , mirëpo duke marrë parasysh faktin se në këto 3 vjetët e kaluara janë bërë shumë shkelje të punëtorëve edhe në aspektin e kryerjes së obligimeve të punëdhënësve ndaj tyre në formën e pagave mujore që atat i marrin, kam njoħuri që edhe me 5 muaj, 6 muaj, nuk i kryen obligimet punëdhënësi ndaj punëtorëve, andaj largohen nga puna mbeten borgj, gjykatat nuk mund ti mbrojnë të drejtat e tyre, unë nuk shof këtu se është paraparë në funksion të inspektoratit të punës që të është edhe kjo, mbrojtja e punëtorëve në aspektin e mrojtjes të të drejtave të tyre në pagesa të rregullta mujore dhe të gjitha ato denimet që pasojnë apo duhet të pasojnë punëdhënësve në qoftë se nuk i kryejnë ato obligime, une mendoj se kjo duhet të futet në nenin 2 apo në nenin 5. 2 përvendës këtë ligj dhe dëshiroj që të aprovohet në parim. Ju faleminderit.

KRYESUESI:

Fatmir Sejdiu e ka fjalen, pas tij Besa Gagjerri e ka fjalën.

FATMIR SEJDIU:

Faleminderit z. Kryesues, z. Ministër të nderuar deputet. Në rregull se ky projekt dhe ideja për këtë ligj në parim duhet të miratohet dhe është rezultat, apo rrjedh nga nevoja e domosdoshme e kësaj materje, mendoj se është një përparësi e madhe se Projekti ka një numër të pakt të dispozitave prej atyre që eventualisht mund të propozohen si pjesë të amandamenteve dhe kemi mundësi ta begatojmë, unë do ta hezitoja, do ta quaja përkushtim të plotë me që ka shumë vërejtje pjesë të dendësimit të aktivitetit tonë në kryesinë e Kuvendit kam shtruar një kërkesë të cilën po e përsëris edhe këtu këto projektligje janë të Qeverisë së Kosovës nuk janë të ministrive, ministria e ka rrugën e vetë deri në Qeveri dhe si të tilla kërkohet uniformitet në hartimin e tyre mendoj se edhe z. Ministër do ta përcjellë në Qeveri, në mënyrë që mos të viej çështja as nga aspekti i teknikës, as nga aspekti i strukturës dhe i gjuhës e shumë çka që u shtrua këtu të debatojmë gjatë. Çështja e dytë në përbajtjen e ligjit në këtë formë si është ofruar këtu ka çështje të

shtruara të pasqyruara, apo jo të definiuara si duhet dhe që sjellinkontradit njëra me tjetrën, unë nuk do të shkojë në se cilën nga dispozitat meqë z. Kryeziu dhe kush shtroi më herët se vërtet një strukturë në tekstin shqip nganjëherë edhe së mund të merret vesh sa duhet, por shtroj disa nga pjesët esenciale që kanë të bëjnë me raportet e institucioneve që duhet të ndërtohen brenda inspektoratit të punës, përkatësisht brenda ministrisë së punës dhe të mirëqenies sociale.

Në nenin 3 autoriteti i inspektoratit të punës në pikën 3.1 të koordinojë veprimet e inspekcionit të punës në Kosovë, autoritetit të inspektoratit të punës si një agjensi ekzekutive brenda ministrisë, është njëra apo tjetra, është një autoritet qëndror një terminologji që është miratuar nga ministritë, apo është ndonjë ministri e posaçme që ka ndonjë status tjetër. Autoriteti i inspektoratit të punës është krijuar nga kryeinspektori i punës nëse snohet të thuhet se përbëhet si strukturë është diçka tjetër, nëse thuhet se është krijuar nuk është krijuar se e krijon ministria, ky është kuadër i sajë prandaj duhet të kemi kujdes në këto pjesë logjike të cilat thjeshtë lën pasoja të posaqme në materje të ligjit. Nën 4.4 kryeinspektori i punës do ta shpallë rapaortin e përgjithshëm vjetorë për punën e inspektorit të punës, tash prap përzierje institucionesh apo termesh, para kujt nuk shpall po paraqet raport jep përgjegjësi, po që se e shpall shkon ter shpia dhe të nesërmend vjen në punë prap pune madhe a miratohet a së miratohet, duhet të kemi një kujdes të posaçëm. Tek neni 5 nënpikën 3.5.2 pastaj viza e parë dhe dikund tek 5.3 : të hyjë lirisht në çdo vend pune etj, etj. Dhe pastaj gjatë çdo inspektimi inspektori i punës duhet të informojë punëdhënësin apo përfaqësuesin nuk është krejt e përputhshme , është njëra apo tjetra në bazë të standardeve ndërkombëtare nëse hyn lirisht pa e paralajmëruar atëherë nuk ka nevoj me e lajmëru hiq, nëse ka nevoj lajmërimi atëherë le të harmonizohet si duhet, tjetër në nenin 6 , nuk do të lëshohet në disa disozita kështu, ministri i punës dhe i mirëqenies sociale tek inspektori i punës mund të lëshojnë dispozita të tjera ligjore lidhur me zbatimin e ligjit egzistues, mundet ministri me lëshu dispozita ligjore, mundet me lëshu akte, vendime, urdhëresa udhëzime etj. Etj. Që mbështeten në fuqin e ligjit dhe për zbatimin e ligjit, nëse kalon në dispozitë ligjore është marrje e kompetencës së Parlamentit dhe kjo smund të ndodhë, dhe po shkoj në të fundit: hyrja në fuqi e Ligjit , Ligji i tanishëm do të hyn në fuqi, sësht logjike, cili është ligji i tanishëm, ky ligj hyn në fuqi, apo ky Projekt hyn në fuqi ditën e miratimit të tijë, përkatësisht ditën e shëalljes nga përfaqësuesi special , ka edhe çështje tjera të cilat do tia bashkangjes procesit të mëtejshëm të amandamimit, e kujtoj që të kemi një kujdes të përbashkët që bëjmë një punë, në këtë rast edhe kolektive në kuadrë edhe të komisioneve dhe të deputetëve të tjerë. Ju faleminderit.

KRYESUESI:

Fjalën e ka deputetja Besa Gaxherri, pastaj në radhë është I bush Jonuzi.

BESA GAXHERRI:

E nderuara kryesi, të nderuar deputet .Në vazhdën e punës dhe të shqyrtimeve të ligjeve të shumta që ka nevojë Kosova edhe ky ligj e ka peshen e vetë të madhe, pra për institucionalizimin e jetës në Kosovë dhë në parim duhet mbështetur, unë pajtohem plotësisht me vërejtjet e parafolësve të mijë dhe shtoj: më pëlqen ky ligj sepse për kundër të metave të tijë është shumë i shkurtër sepse kam vërejt edhe në tirazhin e ligjeve të cilat i kemi shqyrtu në Kuvend që vëret kanë një tirazh shumë të mëdha dhe janë shumë të pakuptimit, që mos ta përsëriti në gjuhë e lektorimit, e ku ta dijë unë, prandaj ky ligj më pëlqen se është i shkurtë por ka vërejtjet e veta dhe unë kisha me u ndal. Unë mendoj se secili ligj duhet të japi shumën, po secila ministri, profesori e ceku që ministritë tash nuk po i përpilojkan ligjet por Qeverija, e unë propozojë që Qeverija kur e propozon lilginin në Kuvend të jap shumën bugjetore për relizimin e atij Projekti apo në qofë se është fjala vetëm për startimin e atij Projekti, për arsyen se komisioni i buxhetit është i ngarkuar në bazë të Kornizës kushtetuese të pikës 9.1 . 11 që ndër të tjera thuhet: ai është përgjegjës për të garantuar se të gjitha projektligjet bugjetore do të shoqërohen më nga një deklaratë financiare. Ndërsa ligjet tona vijnë në Kuvend pa ndonjë deklaratë financiare apo bugjeotre, unë në radhë të parë kërkoj këte, dhe pastaj në bazë të kësaj komisioni do ta plotësojë një deklaratë financiare, si dhe kërkoj që çdo ligj që miratohet nga Kuvendi me ndryshimie apo plotësimet e amandamenteve të miratuar nga ky Kuvend, të ketë çdo deputet, e jo kështu si ka filluar të bëhet praktikë, asnjë deputet apo komision nuk e din se qfarë forme apo ndryshimi merr ligji në fjalë i miratuar apo i aprovuar nga ky Kuvend , faktikisht ai ndoshta miratohet, a fatkeqësisht se sështë nënshkruar asnjë nga Shtajneri, por ne si deputet nuk e dijmë për asnjë ligj se çfarë ndryshimesh ka psu.

Vërejtjet që i kisha profesori i dha, ato që i kisha unë ndërmend, pikërisht kur është fjala te shuma bugjetore, unë e shof këtu ndër gabimet teknike dhe ato gjuhësore, merreni me mend kjo shifer se di a lecohet është 29108500 e ndame me 29.085., dhe unë nuk e dijë se a është fjala për 291 mijë e 85 euro, apo është fjala për 29 milion e 185 mijë euro, edhe shuma tjetër është 194.00 shkrun , por me siguri është fjala për 19 milion e 400 mijë euro d.m.th. këtu ose është gabim teknik ose megjithatë duhet përmirësuar, pastaj

Vijmë tek nen 4 pika 4.4. kryeinpektori i punës do të shpallë raportin e përgjithshëm vjetorë mbi punën e inspektoretit të punës, do tia shëallë, po kujd do tia shkpallë, do ti raportojë ministrisë, apo kuvendit apo kujt nuk është e cekur fare, mu kjo më duket pak e quditshme, pastaj është nen 5.2 dikund vija 1 të hyjë lirisht e ceku edhe profesori të hyjë lirisht është automatikisht në kundërshtim me vetyveten kur del në nenin 5 dhe thotë të hyjë lirisht në çdo vend pune dhe në seli të punëdhënësit në kuadër të kompetencave të inspektimit pa lajmërim paraprak, ndërsa menjëherë 5.c. thotë gjatë çdo inspektimi isnpektori i punës duhet të informojë punëdhënësin apo përfaqësuesin e punëdhënësit për prezencen e tijë. E kur ndalemi këtu dijmë se përveq tjerash mentaliteti jonë është i tillë që duhet me pas kujdes në këtë drejtim pa paralajmërim, unë nuk e pranoj një gjë të tillë kam edhe një vërejtje më duket, ministri i puës dhe mirëqenies sociale dhe kryeinpektori i punës mund të lëlshojë dispozita ligjore lidhur me zbatimin e ligjit egzistues, nuk mendoj se mundet ministri i punës dhe mirëqenies sociale mund të propozojë si çdo deputet këtu që ka të drejtë të propozojë në

ndonjë amendament të ndonjë ligji ashtu mund të bëjë edhe ministria dhe kryeinspektori, d.m.th. fjala propozojë. Ju Faleminderit,

KRYESUESI:

Fjalën e ka deputeti Ibush Jonuzi, e le të përgaditet Nafije Berisha.

IBUSH JONUZ:

Z. kryesues, kryesi e punës dhe deputet të nderuar dhe ministër i respektuar. Të gjitha projektligjet që i aprovon ky Kuvend , thamë edhe më parë janë të rëndësishme, por mendoj se projektligji për inspektoratin epunës është i një rëndësie të veçantë prandaj unë në parim e mbështes këtë Projektligj i cili ka të bëjë me mbikqyrjen dhe zbaatimin e ligjshmërisë në punësim, çështje shumë me rëndësi dhe e ndieshme çdokund e në veçanti tek ne ku dihet sa është shkalla e lartë e papunësisë, prandaj ato çka u thanë prej parafolësve nuk dëëshiroj ti përsëris, veç çka është e veçanta e këtij projektlligji duke e kshyr sigurin në punë dhe mbrojtjen e të punësuarëve, sepse mos siguria, apo mosbatueshmërija e ligjit dhe rregullave teknike në punë sjellin pasoja merrezikimin e punëtorëve që rastet e tillë mund të jenë të pakompenzuara. Prandaj ligji në fjalë është më se i nevojshëm në aplikim sa më të shpejtë në Kosovë. Edhe pse çdoherë jamë për fjalë lpak e punë shumë kësaj radhe në mënyrë të elaborimit sa më të mirë të këtij Projektligji kkraha punë së madhe që kërkohet në vazhdim është dashur të flitet më shumë në haartimin e projektligjit në fjalë . Të dhënët e para për shpenzimet e ndërlidhura me ligjin, shpenzimet e ligjit nëse janë veq paraqit atëherë veq është dashur të paraqiten në formë të zbërthyer të gjitha e jo me dy shifra jiq është paraqitur në rastin konkret. Në pikën 7 thuhet se nuk ka nevojë të koordinohen dispozitat e lilgjit propozuar me njësitet e tjera, mendoj se duhet me çdo ministri të koordinohen në mënyrë që të bëhet një punë gjithpërfshirëse prerj të gjithëve. Neni 2 duhet të kompletobet nuk përmanë të gjitha gjérat e nevojshme për funksionimin e inspektoratit të punës prandaj u thanë edhe këto nuk dëshiroj ti përsëris. Neni 5 pika 5. 4 dduhet të sqarohet në mënyrë dhe të konkretizohen gjérat në mënyrë që kur duhet të zbatohet në praktikë mos të ketë paqartësira në punën e inspektorit të punës dhe inspektorëve komunal. Neni 5 pika 5. 5 duhet të konkretizohet se në cilat raste duhet të ndërmirren masa të menjëhershme, masa të përkohshme, masa të paafatizuara apo ndoshta në disa raste edhe masa të përhershme në interes të përgjithshëm. Ju faleminderit.

KRYESUESI:

Fjala i ipet deputetes Nafije Berisha, le të përgatitet Ismajl Kurteshi që është diskutuesi i fundit. Edhepse nuk pati ndonjë pyetje, megjithatë nëse e konsideron të nevojshme do t,ia japim fjalën edhe ministrit për t,iu drejtuar përsëri për të sqaruar,ose për t,iu përgjigjur në ndonjë çështje që hapet dhe nëse e ka në plan ta bëjë këtë atëherë le të jetë i përgatitur.

NAFIJE BERISHA:

E nderuara Kryesi, të nderuar deputet. Thanë edhe parafolësit e mëhershëm se në Komisionin për Pnë dhe Mirëqenie Sociale e kemi bërë atë shqyrtimin e parë formal të këtij ligji, disa vërejtje që janë dhënë aty i paraqitën parafolësit e mi, e unë nuk do të hyjë, d.m.th. do ta respektojë kohën e juaj dhe nuk do të iu marrë kohë më gjatë, mirëpo, diçka që i mungon këtij Ligji e që është e paraparë në Rregulloren për punë themelore të aprovuar nga UNMIK-u, këtu neni 25. parashev dënimet të cilat mund t,i paraqes inspektorati për punë d.m.th., punëdhënësит. Mendoj se këto dënimë ishte dashur të hyjnë edhe këtu në Ligjin e Inspektoratit për Punë, gjithashtu në Ligjin e inspektoratit për punë këto dënimë duhet pak të rishqayrtohen ose pak më hollësishët të paraqiten, p.,sh, është shkelja e disa neneve me 20 mijë DM ose 10 mijë euro, çka p.sh. nëse nuk i përgjigjet punëdhënësi, çka më tutje se as në Ligjin për punë nuk ceket se çka më tutje, ceken dy lloj dënimesh dhe asgjë tjetër, që do të thotë se në bazë të vërejtjeve të mëhershme që u dhanë se Ligji në fjalë sëhtë shumë i përgjithësuar, d.m.th. ka nevojë që shumë çështje dhe shumë kompetenca të paraqiten më hollësishët në këtë Ligj. Gjithashtu pajtohem me vërejtjen e parafolësve se terminologjia e ligjeve është shumë kundërthënëse që e paraqiti edhe profesor Fehmiu, gjithashtu propozoj që këtë ligj ta shqyrtojë edhe Komisioni për çështje legjislatitive, sepse ne ndoshta si komision për punë jemi ma , ata janë më kompetent sa i përket procedures ligjore që duhet përcjell, që duhet të ketë çdo ligj, për ndryshe gjithashtu edhe unë përkrah propozimin se pa tjetër duhet Qeveria të merrë nismën për ligjin për punë në Kosovë, sepse në këtë rregullorre e cila momentralisht është në fuqi ka shumë vërejtje, që ndoshta tash nuk është mirë të hyjmë në ato vërejtje. Ju faleminderit.

KRYESUESI:

Ismajl Kurteshi diskutuesi i fundit i paraqitur për këtë debat.

ISMAJL KURTESHI:

Kryesi e nderuar, deputet të nderuar, i nderuari z. Ministër. Unë kam një propozim që ky ligj përmes një nenit të veçantë të merrët edhe me pengimin e të punësuarëve ilegal nga vendet e ndryshme të botës në Kosovë. Këtë propozim e bëjë pasi që ne e dijmë se këtu në Kosovë nga vendet e ndryshme , që nga Kina e deri te Moldavija e të tjera vijnë dhe punojnë njerëz jo ekspert, por të tjerë të cilët kryejnë punë të thjeshta të cilat mund t,i kryejnë njerëzit tanë të cilët janë të papunë. Disa prej tyre kryejnë edhe punë ilegale, siq është marrja me kontrabandë dhe me prostitucion dhe se çdokund në botë shtetasitt e huaj për të punuar në një vend tjetër duhet patjetër të kenë të drejtën e punës, prandaj inspektorët duhet t,i pengojnë ata të cilët vijnë këtu dhe punojnë pa marrë ndonjë leje pune. Ju faleminderit.

KRYESUESI:

Me kaq mbaron lista e diskutuesve të paraqitur për shqysrtimin e parë të Ligjit për inspepcionin e punës. Siq e keni përcjellur kishte 12 diskutime, mendoj se ishin përbajtësore dhe do të jenë ndihmesë e madhe për shqyrtimin e mëtejshëm, fjala i ipet njëherit edhe ministrit të punës dhe çështjeve sociale z. Ahmet Jusufit.

MINISTRI AHMET JUSUFI:

Unë dua t'iu falënderoj të nderuar deputet për kontributin e dhënë, vërejtjet e juaja dhënë këtij Ligji, jemi të vetëdijshëm edhe pas të gjitha këtyre vërejtjeve që mund të jipen tash, pas një kohe mund të gjemë arsy për të ndryshuar diçka, për arsy se edhe Kosova po ndryshon, prandaj krahas ndryshsimëve që do të pësojmë, do të pësojë edhe ligji, normalisht gjithmonë duke u bazuar në vullnetin tuaj si Parlament. Ne do të mundohemi që vërejtjet e juaja t'i inkorporojmë duke e pasur parasysh se do të jetë një ligj i efektshëm dhe i mirë për të realizuar vërtet ate që është kërkesë e punëtorëve tanë për të realizuar të drejtën e tyre. Ju faleminderit.

KRYESUESI:

Të nderuar deputet, sipas informacioneve që na vijnë nga sekretaria, Kuvendi ka kuorumin e nevojshëm për të shqyrtuar këtë Propozimligj, prandaj e hedhim në votë. Kush është për, po është e kuptueshme është shqyrtimi i parë dhe aprovimi në parim i Ligjit, kush është kundër, a ka ndonjë abstinen, ka një mospërputhje të vogël këtu, patëm informacion se janë 65 të pranishëm, do të thotë ka 61 deputet të pranishëm, 60 kanë votuar për, po si do që të jetë nuk është e domosdoshme një numërim me sa e di i saktë. Gjithçka është e qartë, njëri prej deputetëve ka harruar të votojë, megjithatë edhe ai voton për dhe do të thotë është aprovim njëzéri i Projektligjit të propozuar.

Votimi – Glasanje – Voted

Për - Za - For.....	61
Kundër – Protiv - Against.....	00
Abstenuan – Uzdržanah – Abstained.....	00

Të nderuar deputet kemi edhe një sygjerim për procedurën e mëtejshme të shqyrtimit të Projektligjit që sot e aprovuam në parim, por edhe të projektligjeve të tjera të cilat i kemi në procedurë. Është e nevojshme, për hirë të efikasitetit të punës së Kuvevndit, ne jemi pajtuar se çështjen e veprimtarisë ligjdhënëse e kemi prioritet në Kuvend mbi të gjitha priorititetet e tjera dhe jemi angazhuar për një dinamik më të shpejtë që të përshpejtojmë edhe shqyrtimin e mëtejshëm të projektligjeve. Ju e dini se mundësi për të paraqitur amendamente kanë deputetët e

veçantë dhe komisionet parlamentare. Amendamentet mund të shqyrtohen vetëm nëse janë shqyrtuar paraprakisht në komisionet kryesore dhe në komisionin përkatës, prandaj ju lusim që në afatin sa më të shkurtër, këtu është thënë në një shkresë të administratës mundësisht më së voni 14 nëntor, por ne do të thoshim edhe më shpejtë, për hirë të moszvarritjes së mëtejshme të deponohen amandamentet në zyrën për parashresa dhe pastaj të procedohet mëtej jo vetëm për projektligjin që kemi, por ka një nevojë të ngutshme edhe për përshpejtimin e shqyrtimit të Projektligjeve tjera që i kemi në procedurë. Është një kërkesë sidomos nga komisionet parlamentare që ato të mos e zvarrisin shqyrtimin e Projektligjeve dhe në këtë mënyrë edhe veprimtarinë e përgjithshme ligjvënëse. Këtu pati edhe disa nisma ligjvënëse që mendoj se do të merren në konsiderim në të ardhmen, dhe kishte edhe ndonjë sygjerim që është në përputhje edhe me sygjerimet që kemi bërë edhe në Kryesi, që projektligjet të shqyrtohen edhe nga Komisioni legjislativ, për të parë përputhjen me Korrizën dhe dokumentet e tjera me të cilat ne punojmë, por edhe nga Komisioni për bashkëpunim të jashtëm, për të parë aspektin e përputhjes së tyre me standartet ndërkombëtare. Mendoj që është në funksion të një përmirësimi të funksionimit të Kuvendit.

Në rend dite kemi edhe pikën 4: parashtrimi i pyetjeve. Meqë së ka asnjë pyetje të deponuar sipas rregullave të parapara me Rregullore, nëse më lejoni ta theksojmë edhe njëherë nevojnë që çështja e pyetjeve, njëherë të sqarohet prej seclit deputet dhe të shfrytëzohet si e drejtë e depütetit, pyetjet duhet të bëhen me shkrim siç janë edhe në udhëzimet e përsëritura nga Kryesia, dhe të dorëzohen në zyrën për parashresa, ato pastaj do të mund të shqyrtohen në seancat e ardhshme, do të ishte mirë që në çdo seancë edhe të kemi pyetjet e deputetëve për ministrat, kryeministrin etj. Është mirë të sqarohet kjo çështje se deputeti tërheq vërejtjen se e ka dorëzuar në afatin e paraparë pyetjen me shkrim dhe janë dorëzuar në rregull dhe ne nuk i kemi në kryesi dhe ne skemi mund ti procedojmë, atëherë do ta hulumtojmë çështjen dhe do të shohim cila është e vërtetë, nëse është një lëshim teknik do të kërkojmë që mos të përsëriten lëshime të tillë. Ju faleminderit

Për seancën e ardhshme njoftoheni në rrugë zyrtare.

Mbledhja mori fund në orën 14, 35

